

Beslut om bildande av naturreservatet Björka fälad i Helsingborgs kommun

Kommunens beslut

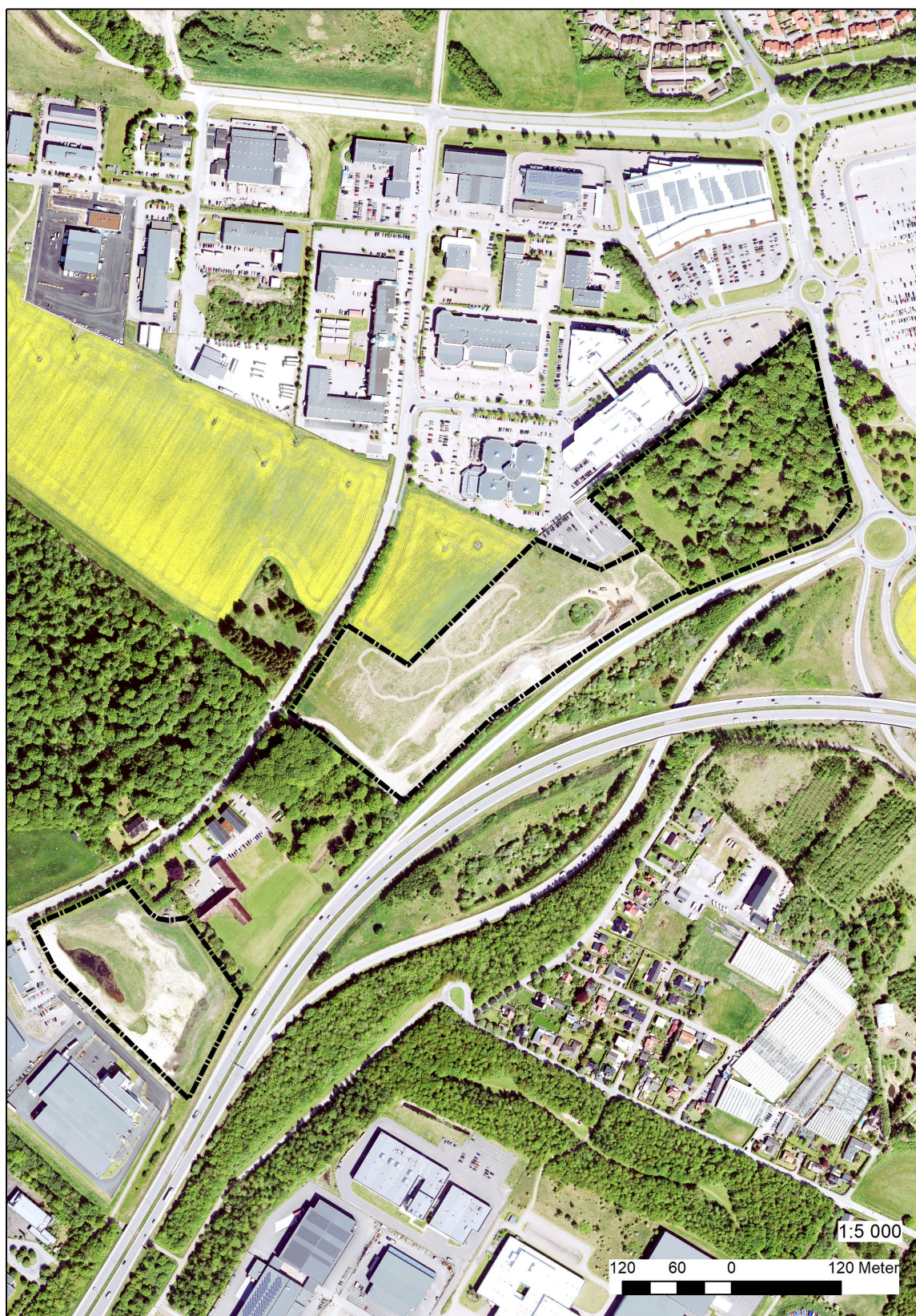
Helsingborg stad beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) det område som markerats med svart linje på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar. Naturreservatets namn ska vara Björka fälad.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

I enlighet med 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Helsingborgs stad bifogad skötselplan, bilaga 2.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Björka fälad
NVR-ID	xx
Län	Skåne
Kommun	Helsingborg
Markägare	Helsingborgs stad
Förvaltare	Helsingborgs stad
Fastigheter	Björka 16:41, del av och Väla 1:6, del av.
Gränser	Området begränsas av mitten av svart linje på bifogad karta (bilaga 1)
Areal	12 hektar, varav vatten 0,1 hektar
Vegetationszon	Nemorala zonen
Naturgeografisk region	Skånes sediment- och horstområden (område 7)
Läge	6 km nordost om Helsingborgs centrum, söder om Ödåkra
Förvaltare	Helsingborgs stad
Centralpunkt	X: 359674 Y:6218037 (SWEREF99 TM)

Naturreseptatet Björka fälä

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Björka fälad är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets ädellövskog och trädbevuxna betesmarker, våtmarker samt andra ingående natur- och kulturmiljöer ska bevaras och utvecklas och ska utgöra en god livsmiljö för nationellt fridlysta eller rödlistade arter. Syfte är också att tillgodose behovet av områden för rekreation och friluftsliv och främja allmänhetens möjligheter till upplevelser av områdets natur- och kulturmiljöer.

Precisering av syftet:

- bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljöer av träd- och buskrik betesmark, näringsrik ekskog och övrig ädellövskog samt våtmarker,
- säkerställa kontinuiteten av gamla, grova träd och död ved,
- etablera ny natur av hagmarkskaraktär med träd och buskar och våtmarker,
- skydda och vårda en del av kulturmiljöerna i odlingslandskapet, främst betad stenbunden naturlig gräsmark och äldre odlingsgränser,
- bevara och utveckla förutsättningarna för växter, svampar och djur i reservatet,
- ge möjlighet för allmänheten att använda området för rekreation utan att skador på områdets natur- och kulturmiljövärden uppstår,
- bidra med att uppnå lokala och nationella miljömål främst *Rikt odlingslandskap*, *Levande skogar*, *Rikt djur och växtliv*, *God bebyggd miljö* samt flera av friluftslivsmålen.

Syftet ska nås genom att:

- skydda land- och vattenmiljöer mot exploatering,
- hävda gräsmarker för att gynna betespräglad flora,
- naturvårdsgallra för att säkerställa utvecklingen av grova träd och buskar,
- vidta nödvändiga åtgärder för att bevara och stärka livsmiljöer för EU-listade, fridlysta, rödlistade eller annars särskilt skyddsvärda arter.
- röja för att hålla stenmurar synliga fria från igenväxningsvegetation.
- bekämpa främmande arter och/eller invasiva arter.
- underhålla anordningar för besökare som parkeringsplats, skyltar, bänkar, papperskorgar.
- utvärdera skötsel och åtgärder och anpassa dessa till ny kunskap om rödlistade och hänsynskrävande arter.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. plöja, spränga, gräva, schakta, dika, utfylla, tippa, dumpa, anordna upplag, bedriva täkt, markbearbeta eller på annat sätt skada mark, stengården eller småvatten,
2. uppföra byggnad eller annan anläggning,

3. stödutfodra betesdjuren annat än i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och vid installning på platser som överenskommits med förvaltaren,
4. avmaska betesdjur på betesmarken eller släppa avmaskade djur på bete tidigare än 14 dagar efter avmaskning samt att använda långtidsverkande preparat,
5. tillföra växtnäringssämnen, kalk eller jordförbättringsmedel eller kemiska bekämpningsmedel,
6. plantera, så eller sätta ut för trakten ej naturligt förekommande växt- och/eller djurarter, eller sätta ut fisk eller kräftor i vattensamlingar eller vattendrag,
7. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med skötsel av reservatet eller för jordbrukets behov,
8. viltutfodra, jaga eller fiska,
9. utföra åtgärder som kan påverka områdets hydrologi och vattenkvalitet negativt, till exempel genom att leda bort vatten.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. hävd genom bete eller slåtter, enligt skötselplanen bilaga 2,
3. naturvårdsåtgärder i syfte att gynna utveckling av naturvärden såsom frihuggning av grova träd, veteranisering, skottskogsbruk, skapande av faunadepåer och uppsättning av holkar för olika djur, naturvårdseldning eller andra åtgärder,
4. vattenvårdsåtgärder får utföras vid behov som behåller eller återskapar öppna våtmarker,
5. inplantering eller insådd av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i naturreservatet,
6. uppgrävning av naturligt föryngrade växter för flytt till andra naturmiljöer, till exempel unga träd som annars skulle gallrats bort.
7. utförande och underhåll av anläggningar för friluftsliv och tillgänglighet i reservatet.
8. undersökningar av växt- och djurliv samt mark- och vattenförhållanden,
9. uppföljning av områdets bevarandemål, skötsel och miljöövervakning,
10. bekämpning av för området främmande och/eller invasiva arter.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avsiktligt störa vilda djur eller betande djur,
2. skada växande eller döda träd och buskar eller vegetation i övrigt, eller bortföra död ved,
3. ta med hund eller annat sällskapsdjur som inte hålls i fysiskt koppel,
4. ställa upp husvagn, husbil eller motsvarande,

5. tälta
6. a) använda engångsgrill; b) elda med ved, kol eller använda grill på annat än på anvisad plats,
7. plantera eller så in växter eller sätta ut djur,
8. dumpa trädgårdsavfall,
9. på ett störande sätt använda radio, musikinstrument eller annan ljudanläggning,
10. gräva, borra, måla eller på annat sätt skada fast naturföremål eller ytbildning,
11. utföra någon form av anläggning eller ställa upp för naturreservatet främmande föremål,

Vidare är det förbjudet att utan kommunens tillstånd:

12. sätta upp tavla, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag av gränsmarkeringar och reservatsskyltar.
13. använda området för tävling, övning, eller annan aktivitet som kan skada naturmiljön,
14. fånga eller samla in vilda djur, till exempel insekter, spindlar, mollusker och andra ryggradslösa djur.

Undantag från föreskrifter

Föreskrifterna under A och C utgör ej hinder för;

- reservatsförvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta åtgärder enligt vad som framgår av föreskrifterna under B1-10 ovan och enligt bilaga 2,
- åtgärder i samband med tillsyn eller miljöövervakning i kommunal eller statlig regi,
- drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar, täckdiken eller öppna diken intill vägar och stigar,
- normal drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut nyttjanderätter, till exempel ledningar tillhörande kommun, el- och teledistributör, eller trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Inför utförande av arbete ska samråd ske med förvaltaren. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts,
- skyddsjakt,
- att använda hund i samband med kreatursvallning, jakt eller eftersök av skadat vilt,
- bekämpning av invasiva arter,
- behandling av parasitangrepp som konstateras under pågående betessäsong. Undantaget gäller dock ej för långtidsverkande preparat,
- vitaliseringsgödsling av mark som har konstaterats vara i behov av detta,
- anläggning eller underhåll av våtmarker. Inför utförande av arbete ska samråd ske med förvaltaren.
- anläggning eller underhåll av faunastängsel och tillhörande anläggning. Inför utförande av arbete ska samråd ske med förvaltaren.
- anläggning eller underhåll av bullerskydd. Inför utförande av arbete ska samråd ske med förvaltaren.
- uppförande och anläggning som behövs för naturvård, pedagogik och rekreation som är förenligt med reservatets syften.

Föreskrifterna gäller inte förvaltaren och de personer som utför förvaltning på uppdrag av staden eller tjänstepersoner från Helsingborgs stad i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Kommunen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värde

Upplysningar

Helsingborg stad vill upplysa om att föreskrifter, fattade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (16 §),
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- lokala, kommunala ordningsföreskrifter,
- Transportstyrelsens bestämmelser om obemannade luftfartyg (drönare) bl a TSFS 2017:110. Dessa föreskrifter reglerar bland annat det obemannade luftfartygets avstånd till människor och djur för att ingen eller inget ska komma till skada och säger även att de kategorier av obemannade luftfartyg som endast får flygas inom synhåll från operatören inte får flygas på en högre höjd än 120 m över mark- eller vattenytan i okontrollerat luftrum.

Skötselplan och förvaltning

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Skötselplanen finns bilagd detta beslut (bilaga 2). Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska beaktas i skötseln av området.

Helsingborgs stad är förvaltare av naturreservatet. Förvaltaren ska fortlöpande samråda med arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen. Staden behöver också avsätta tillräckliga medel för reservatsförvaltningen. Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska beaktas i skötseln av området.

Beskrivning av området

Den norra delen av naturreservatet Björka fälad är gammal fodermark som enligt 1700-talets lantmäteriakter varit slätteräng. Under 1900-talet har området använts som betesmark. Den blockrika marken visar att den aldrig varit upplöjd vilket är mycket sällsynt i Helsingborg. Betesmarken hörde till Björka gård där Väla handelsområde etablerades i mitten av 1970-talet.

Den äldre betesmarken i nordöst är rik på grov ek, björk, vildapel, hassel, hagtorn, rosor med flera buskar och träd. Träd- och buskrik gräsmark dominerade Helsingborgslandskapet under lång tid, men idag är detta en sällsynt naturtyp. Floran i

den gamla betesmarken visar på en lång hävdhistoria med bland annat liten blåklocka, stenmåra och mandelblom. I de gamla träden har flera ovanliga och rödlistade vedlevande insekter hittats liksom en rödlistad svamp, korallticka. Betes- och ädellövdungen bedöms ha högt naturvärde enligt naturvärdesinventering 2019 (klass 2). Björka fälad har även värden i ett regionalt perspektiv.

Intill den gamla hagmarken, på båda sidor om Väla gård har ny natur anlagts med träd- och buskrik betesmark som målbild. För att minska bullerstörningar i de nya naturområdena har bullervallar byggts längs Ängeholmsleden och Kanongatan. I områdena har ett par våtmarker anlagts och träd och buskar planterats. Efterhand kan ytterligare plantering och insådda av växter ske. Den gamla fäladsmarken i norra delen är fortfarande bullerstörd och här behövs bullerdämpande åtgärder som inte tar värdefull naturmark i anspråk. Den nya naturen förstärker och kopplar samman Björka fälad med naturreservatet Väla skog som är värdekärnor i ett landskapsekologiskt sammanhang. Reservatet ingår i en värdeetrakt för ädellövskog enligt Handlingsplan för grön infrastruktur Skåne.

Det tätortsnära läget intill Ödåkra och Väla centrum ger goda förutsättningar för rekreation och pedagogik. Förskolor använder området året runt i sin verksamhet. Närheten till Väla skog ger möjlighet till sammanhängande promenadslingor när den nya naturen har etablerats. Närheten är god tack vare GC-väg och lokalbusslinje längs Kanongatan. Parkeringsplatser finns inom och i anslutning till reservatet. Reservatet har gjorts i ordning för rekreation med informationsskyltar, rastplats med bänkar och bord samt parkeringsplats.

Björka fälads naturreservat berörs av:

- Översiktsplan 2021, utvecklad natur som bör skyddas.
- Stadsplan 2017, utveckla och förstärk befintlig natur
- Detaljplan för Väla 1:4, berörd del planlagd som allmän platsmark natur.
- Natur- och kulturmiljöprogram för Helsingborg 2018, klass 2 - mycket högt naturvärde.
- Grönstrukturprogrammet 2014, särskilt biologisk värdefull mark.
- Handlingsplan för grön infrastruktur Skåne, värdeetrakt för ädellövskog samt värdeetrakt för ekar i odlingslandskapet.

Skälen för beslutet

Björka fälad är av lokalt och regionalt intresse att bevara. Reservatet ingår i en regional värdeetrakt för ädellövskog. Naturvärdesinventering visar att den norra delen har högt naturvärde, klass 2. De höga biologiska värdena är knutna till ogödslad betesmark, gamla och grova lövträd och buskar. Översiktsplanen anger Björka fälad som ett naturområde som bör skyddas och utvecklas samt att ny natur ska återskapas i strategiska lägen främst intill befintlig natur. Flera planeringsunderlag pekar ut Björka fälad som ett värdefullt och skyddsvärt naturområde, bland annat stadens grönstrukturprogram och natur- och kulturmiljöprogram.

De prioriterade bevarandevärdena är framför allt att långsiktigt skydda och utveckla områdets trädklädda betesmarker, ek- och lövskog samt att utveckla gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Området har stor betydelse för friluftslivet tack vare det tätortsnära läget, de strövvänliga naturmiljöerna med rastplatser och sambandet med Väla skog.

För att naturvärdena ska bestå och utvecklas är det viktigt att betesmarkerna och trädmiljöerna sköts på ett naturvårdsinriktat sätt. Det innebär att betesmarkerna ska betas eller slåträs utan tillförsel av gödning, stödutfodring eller kemiska bekämpningsmedel. Gamla och grova lövträd och ersättningsträd till dessa gynnas genom frihuggnings.

Förutsättningarna för att kunna bevara värdena bedöms vara goda genom förvaltning i enlighet med skötselplanen. De hot som är aktuella vid inrättandet är de sjukdomar som kan drabba träd. Ett annat hot är spridning av invasiva arter. Med förändrat klimat finns risken att ytterligare sjukdomar och invasiva arter sprids. Kraftigt ökat friluftsliv med aktiviteter på olämplig plats eller tid på året kan störa djur- och växtliv samt orsaka skadligt slitage.

Beslutet överensstämmer med översiktsplaner för området samt med gällande detaljplan för del av området och bedöms vara förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser. I en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kapitlet 25 § miljöbalken, bedömer kommunen att för att skydda och vårda de värden som beskrivits finns skäl att besluta om att bilda naturreservat för området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Arbetet med reservatet är ett led i genomförandet av stadens Livskvalitetsprogram och Grönstrukturprogram. Reservatsbeslutet bidrar även till att nå regionala och nationella miljömål, i synnerhet *Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar och God bebyggd miljö samt flera av de nationella friluftslivsmålen.*

Ärendets handläggning

Björka fålads naturvärden har varit kända allt sedan Mårten Sjöbeck beskrev floran under 1930-1940-talen. I Helsingborgs naturvårdsplan 1992 och i efterföljande översiktsplaner föreslås området skyddas långsiktigt. Områdena där ny natur har anlagts köptes in av staden i samband med planläggning av Väla 1:4 samt vid utvidgningen av Väla Norra. Stadsbyggnadsnämnden beslutade 17 februari 2020 att ge stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att ta fram beslutsunderlag i syfte att skydda Björka fålad som naturreservat. Staden har fått beviljat statligt stöd, så kallat LONA-bidrag för arbetet med bildande och iordningställande av reservatet.

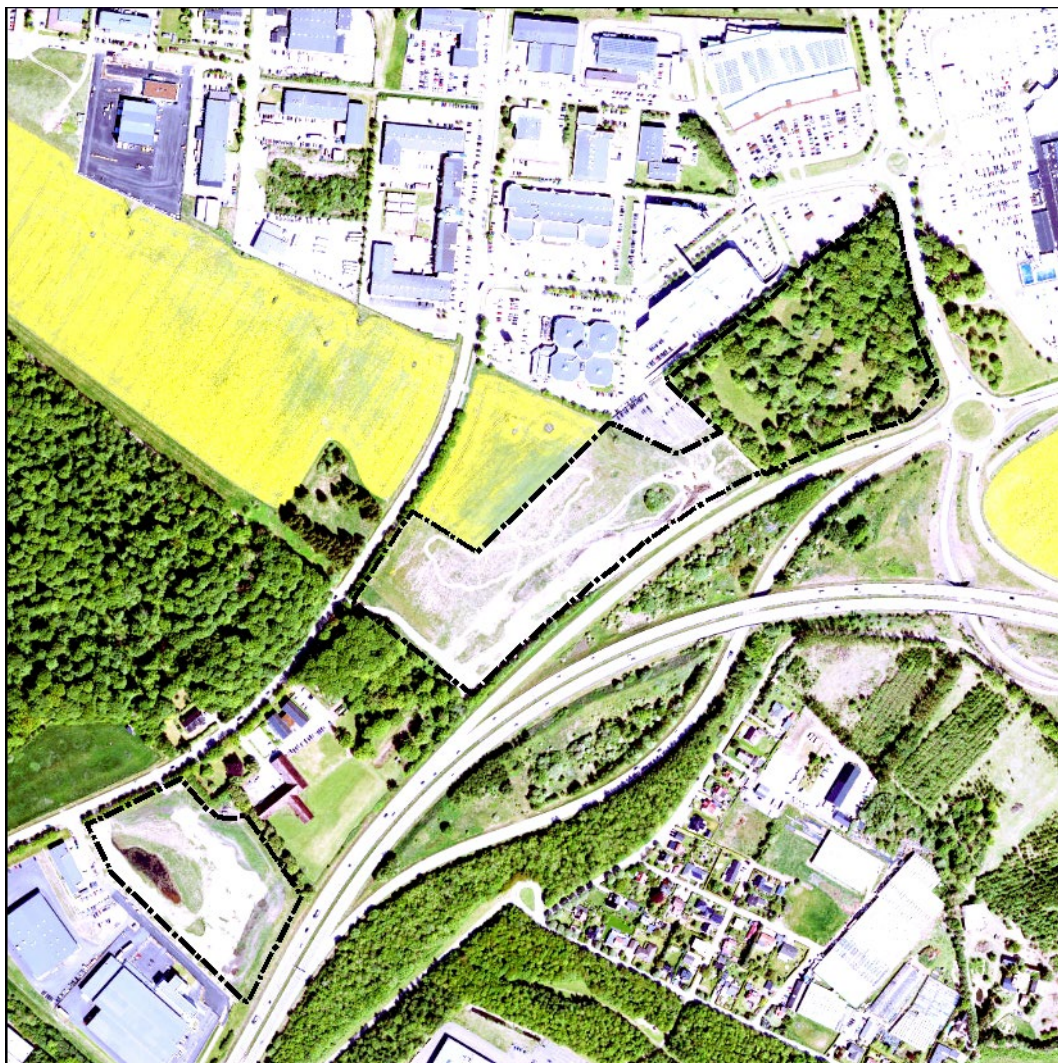
Förslag till beslut och skötselplan har tagits fram av stadsbyggnadsförvaltningen. Ansvarig handläggare har varit Fredrik Bengtsson på avdelningen för stadsplanering. Delaktiga från stadsbyggnadsförvaltningen har varit Malin White, Nina Syde och Linda Hellberg. Underlag till skötselplan har tagits fram av Widar Narvelo, Bioplan EF.

Bilagor

1. Reservatets avgränsning
2. Skötselplan
3. Remissredogörelse
4. Förteckning över fastigheter och servitut (publiceras ej på stadens hemsida)
5. Hur man överklagar
6. Sändlista

Naturreseptatet Björka fälad

Svartprickad linje markerar naturreseptatsgränsen för Björka fälad. Skala 1:8000

HELSINGBORG

Skötselplan

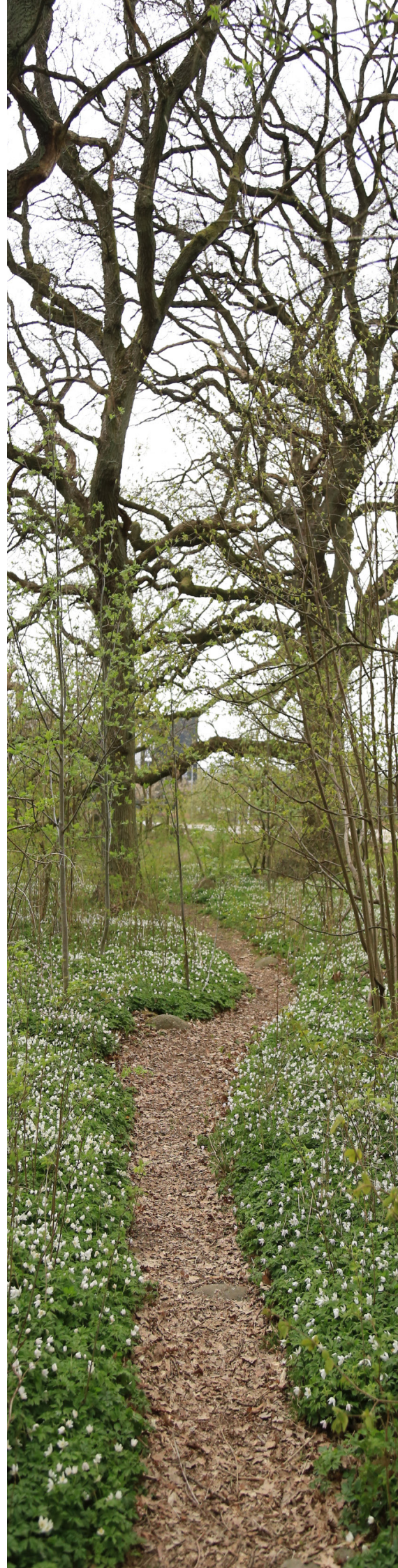
Tillhör beslut 192/2020 om inrättande av naturreservatet Björka fälád

helsingborg.se

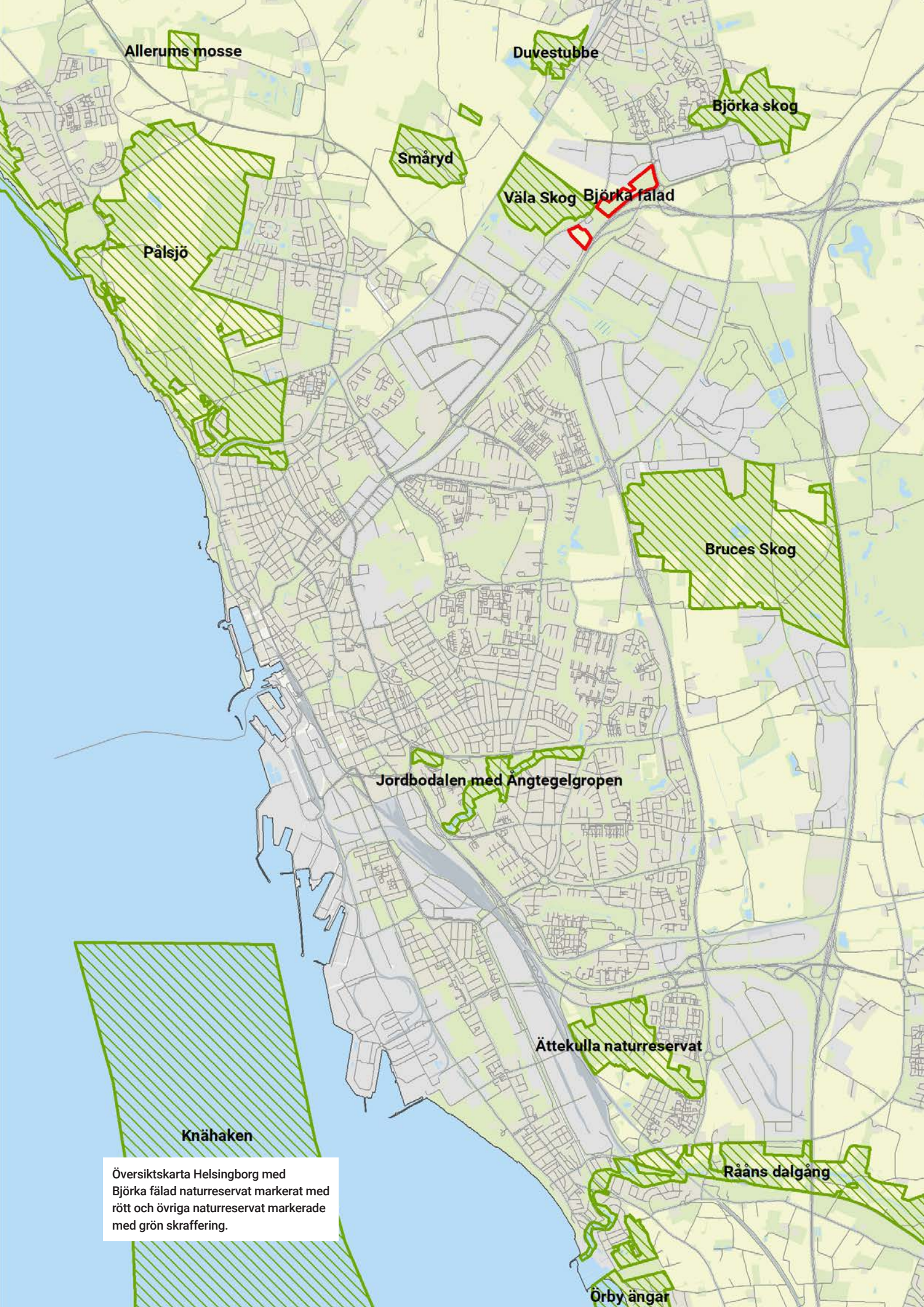
Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Syftet med naturreservatet	7
3. Beskrivning av området	8
Administrativa uppgifter	8
Allmän beskrivning och bevarandevärden	9
Geologi	10
Markanvändning och kulturhistoria	10
Biologi och ekologi	12
Ny natur	15
Friluftsliv	16
Hot mot bevarandevärden	16
4. Övergripande mål och generella riktlinjer för skötseln ..	17
5. Specifika mål och skötselåtgärder för delområden ...	18
6. Friluftsliv	23
7. Utmärkning av naturreservatets gräns	24
8. Jakt och fiske	24
9. Utmärkning av naturreservatets gräns	24
10. Tillsyn och uppföljning	24
11. Kostnadsansvar och prioritering	25
12. Konsekvenser	26
13. Artlista	26
14. Källförteckning	28

Översiktskarta nordvästra Skåne med
Björka fälád naturreservat markerat
med rött.

Översiktskarta Helsingborg med
Björka falad naturreservat markerat med
rött och övriga naturreservat markerade
med grön skraffering.

1. Inledning

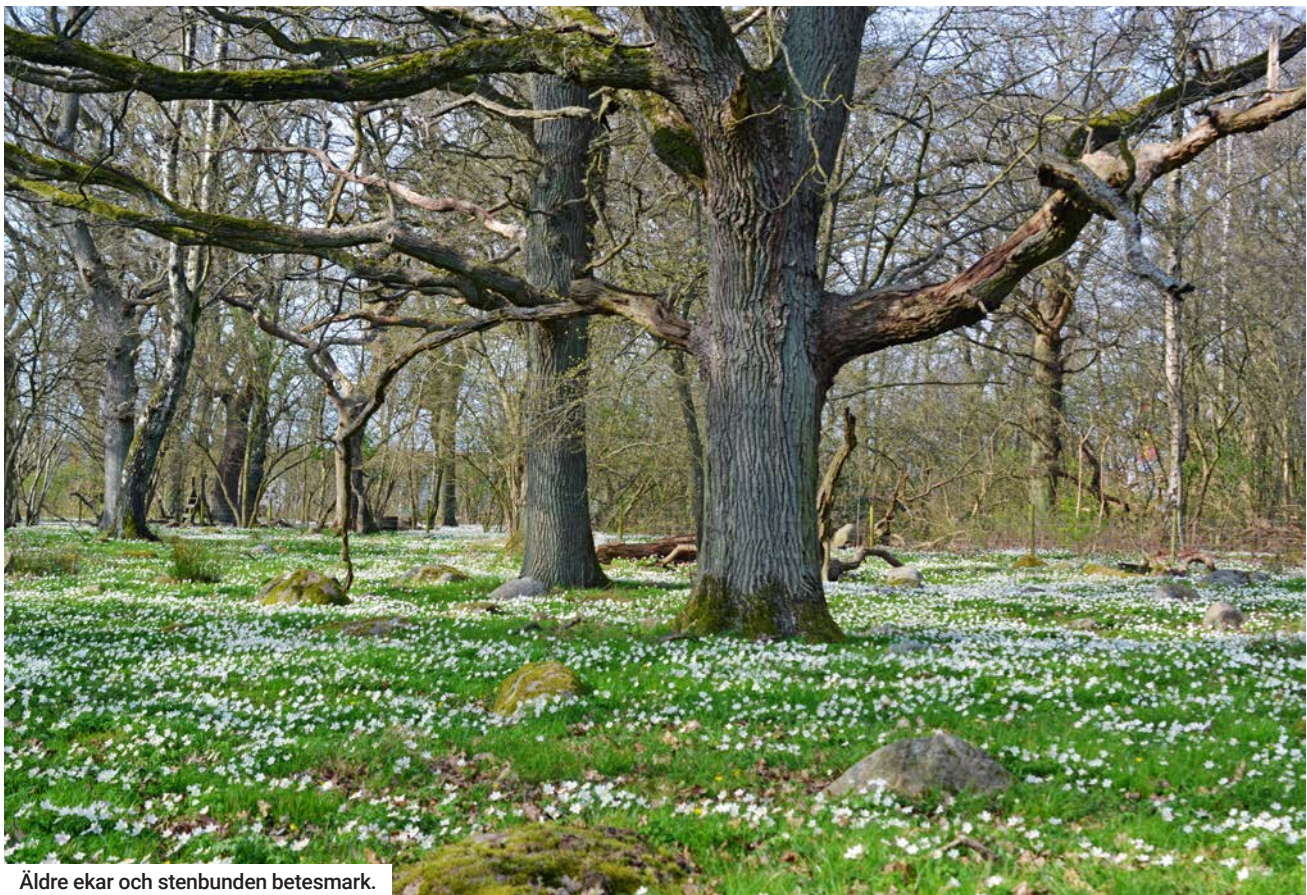
Skötselplanen beskriver Björka fälads värden utifrån befintligt kunskapsläge och redogör för vilken skötsel som krävs för att nå syftena med naturreservatet.

Skötselplanen fastställs av kommunfullmäktige, samtidigt som beslut om naturreservatet fattas. Kommunfullmäktige delegerar vid detta tillfälle också möjligheten att revidera skötselplanen vid behov till stadsbyggnadsnämnden.

Helsingborgs stad äger marken i Björka fälads naturreservat och stadsbyggnadsförvaltningen ansvarar för skötseln på naturmark, parkmark, stigar, bänkar och liknande.

Skötselplanen anger vad förvaltaren av naturreservatet ska göra i löpande skötsel men även i nya investeringar. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av entreprenörer eller arrendatorer.

Skötselplanen gäller tills vidare men bör revideras inom 20 år. Skötselmålen kan däremot ha en betydligt längre tidshorisont än så. De skötselåtgärder som anges i skötselplanen ska ses över om uppföljningen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

Äldre ekar och stenbunden betesmark.

2. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald,
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter,
- tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Precisering av syftet:

- bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljöer av träd- och buskrik betesmark, näringrik ekskog och övrig ädellövskog,
- säkerställa kontinuiteten av gamla, grova träd och död ved,
- etablera ny natur av hagmarksraktär med träd, buskar och våtmarker,
- skydda och vårda en del av kulturmiljöerna i odlingslandskapet, främst betad stenbunden naturlig gräsmark och äldre odlingsgränser,
- bevara och utveckla förutsättningarna för växter, svampar och djur i reservatet,
- ge möjlighet för allmänheten att använda området för rekreation utan att skador på områdets natur- och kulturmiljövärden uppstår
- bidra med att uppnå lokala och nationella miljömål, främst "ett rikt odlingslandskap", "levande skogar" samt "ett rikt djur och växtliv".

Syftet ska nås genom att:

- skydda land- och vattenmiljöer mot exploatering,
- hävda gräsmarker för att gynna betespräglad flora,
- naturvårdsgallra för att säkerställa utvecklingen av grova träd och buskar,
- vidta nödvändiga åtgärder för att bevara och stärka livsmiljöer för EU-listade, fridlysta, rödlistade eller annars särskilt skyddsvärda arter.
- röja för att hålla stenmurar fria från igenväxningsvegetation,
- bekämpa främmande arter och/eller invasiva arter,
- underhålla anordningar för besökare som parkeringsplats, skyltar, stigar, bänkar, grillplatser, papperskorgar,
- utvärdera skötsel och åtgärder och anpassa dessa till ny kunskap om rödlistade och hänsynskrävande arter.

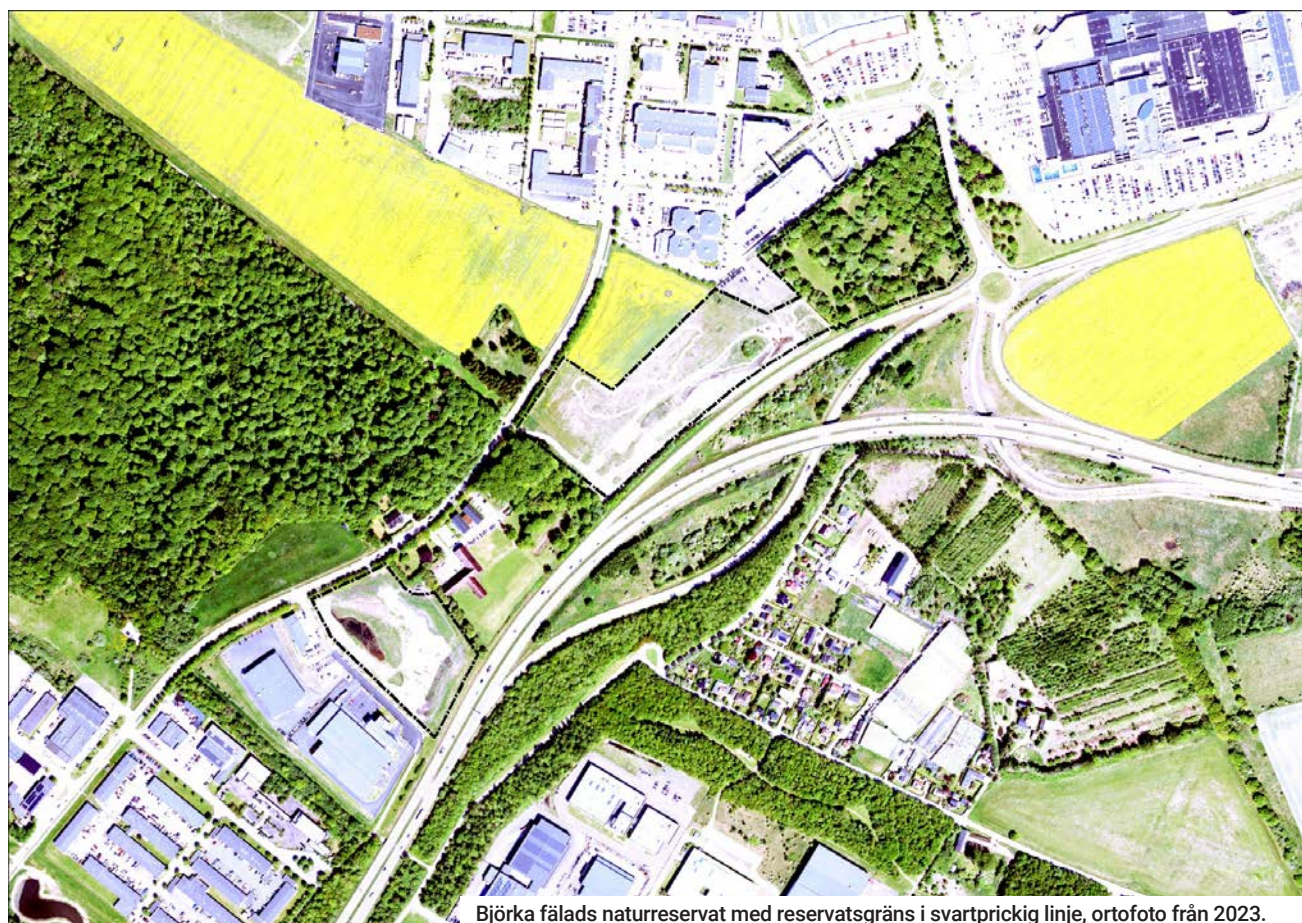

Knippfryle

3. Beskrivning av området

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Områdets namn: Björka fälad
DOS-ID:
Skyddsform: Naturreservat enligt miljöbalken
Beslutsdatum:
Markägare: Helsingborgs stad
Förvaltare: Helsingborgs stad
Län: Skåne
Kommun: Helsingborg
Fastigheter: Del av Björka 16:41 och del av Väla 1:6
Gränser: Naturreservatsgränsen är markerad på karta nedan och i bilaga 1
Areal: 12 hektar
Vegetationszon: Nemoral zonen
Naturgeografisk region: Skånes sediment- och horstområden (område 7)
Lägesbeskrivning: 6 km nordost om Helsingborgs centrum
Centralpunkt: X: 359674 Y:6218037 (SWEREF99 TM)
Planförfattare: Widar Narvelo, Fredrik Bengtsson

Björka fälads naturreservat med reservatsgräns i svartprickig linje, ortofoto från 2023.

Beskrivning och bevarandevärden

Allmän beskrivning

Björka fälad är en gammal fodermark som enligt 1700-talets lantmäteriakter varit slåtteräng och under 1900-talet betesmark. Hur länge den varit äng är svårt att veta, men troligen under flera hundra år före 1700-talet. Det är en blockrik mark vilket visar att den aldrig varit upplöjd och det är en mycket sällsynt biotop i Helsingborg.

Floran visar på en lång hävdhistoria med bland annat jungfrulin, borsttåg, ljung och svinrot. Den gamla fäladsmarken med intilliggande ekdunge representerar en idag mycket sällsynt naturtyp. Reservatet är en värdekärna i ett landskapsekologiskt sammanhang med framförallt Väla skog men även Björka skog och andra närliggande naturområden.

Reservatet ingår i en värdetrakt för ädellövskog och värdetrakt för ekar i odlingslandskapet enligt grön infrastrukturplanering, länsstyrelsen.

Det tätortsnära läget intill Ödåkra och Väla centrum ger goda förutsättningar för rekreation och pedagogik. Dessvärre är området påverkat av trafikbuller från E4 och Ängelholmsleden vilket drar ner på rekreationsvärdena. Bullervallar har anlagts på före detta åkermark vilket förbättrar upplevelsevärdena i dessa delar. Reservatet är i ordningställt för rekreation med grillplats, bänkar och parkeringsplats.

Björka fälad har höga lokala bevarandevärden men även värden ur ett regionalt perspektiv.

Björka fälads naturreservat berörs av:

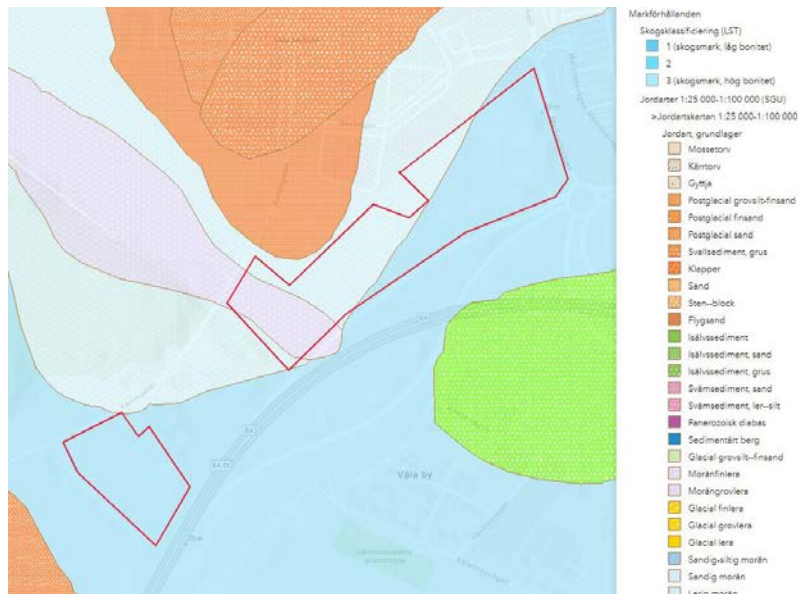
- Översiktsplan 2021, utvecklad natur som bör skyddas.
- Stadsplan 2017,
- Detaljplan för Väla 1:4, delar planlagd som allmän platsmark natur.
- Natur- och kulturmiljöprogram för Helsingborg 2018, klass 2 - mycket högt naturvärde.
- Grönstrukturprogrammet 2014, särskilt biologisk värdeull mark.
- Grön infrastrukturplanering Skåne, värdetrakt för ädellövskog och värdetrakt för ekar i odlingslandskapet.

Björka fälads stenbundna betesmark.

Geologi

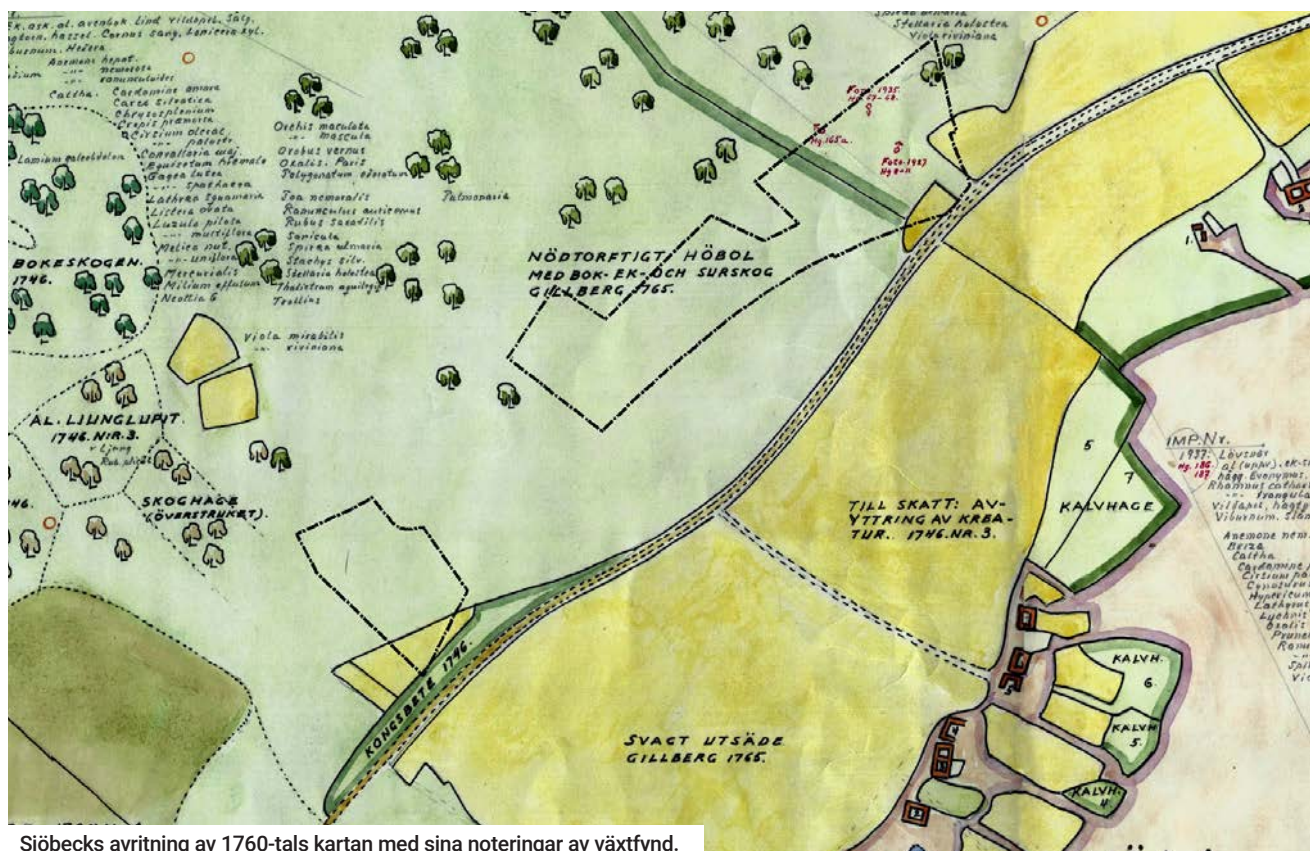
Jordarterna är blockig morän respektive sandig morän. Området ligger relativt höglänt, är relativt torrt och sluttar svagt mot väster.

Markanvändning och kulturhistoria

Den norra delen av reservatet har tydlig prägel som slätter- och betesmark. Marken är stenbunden vilket är mycket ovanligt i det uppodlade, skånska landskapet. Den lokale markhistorikern Mårten Sjöbeck inventerade och beskrev Björka fälad vid flera tillfällen, bland annat 1921 och 1937. Artrikedomen då var mycket hög med hävdgynnade kärlväxter som kattfot, jungfrulin, svinrot och grönvit nattviol. Dessa arter finns tyvärr inte kvar idag.

Markerna hörde på 1700-talet till Väla by och i kartan från 1765 anges ängen som "nödtorftigt höbol med bok, ek och surskog". I södra delen av reservatsområdet fanns en åkerteg (gult fält i karta) som beskrevs ha "svagt utsäde".

Sjöbecks avritning av 1760-tals kartan med sina noteringar av växtfynd.

3. BESKRIVNING AV OMRÅDET

Under 1800-talet sker stora förändringar i markanvändningen, med utdikning och uppodling av ängs- och hagmarker samt skiftning av byarna. Redan 1860 är Björka gård och Väla gård utskiftade från sina byar till de nuvarande lägena. Björka gård revs dock i samband med Väla centrum expansion 2010.

I den Häradsekonomska kartan från 1912 är nästan all ängs- och hagmark utdikad och omvandlad till åker. Den nordöstra delen odlades inte upp utan behölls som betesmark i anslutning till Björka gård. De runda markeringarna betecknar lövträd och här finns förmodligen delar av skottskog från 1700-talet kvar. Betesmark sparades också i anslutning till Väla gård vilket sedan har vuxit upp till skog och skyddats som Väla skogs naturreservat.

Mårten Sjöbecks fotografi av Björka fålad 1927 visar på en betydligt öppnare betesmark än idag.

Flygbilden är från början av 1970-talet innan Väla centrum anlades. Björka gård syns till höger i bild och den gamla betesmarken Björka fålad till vänster.

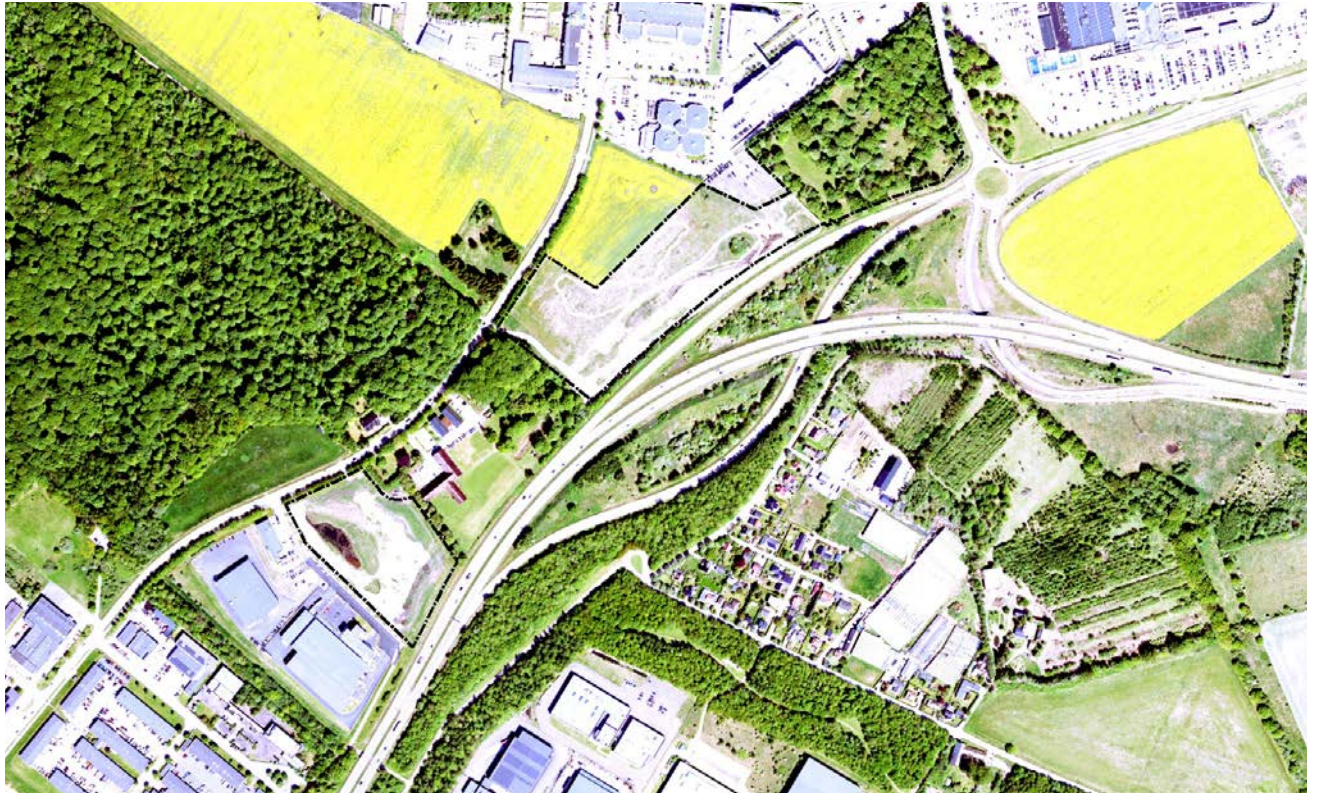

Flygbilden från 1965 innan Väla centrum, motorvägen och Kanongatan har byggts ut.

Flygfotot från 2000

3. BESKRIVNING AV OMRÅDET

I flygbilden från 2023 ser man att en våtmark och bullervall är anlagd söder om Väla gård och att bullervall byggs norr om densamma.

Biologi, ekologi

I Björka fälad finns i den norra delen en av få oplöjda och ogödslade gräsmarker i Helsingborg. Äldre träd och buskar i denna del är värdefulla och strukturbildande med ek, hassel, vildapel, hagtorn med flera.

Naturvärdesinventering visar att den gamla betesmarken har högt naturvärde (klass 2). Trots en begränsad areal finns här välutvecklade strukturer, värdeelement och en del naturvårdsarter.

Evertebrater

Inventering av vedlevande insekter har resulterat i tre fynd av rödlistade arter, bland annat gråbandad trägnagare (NT). Andra arter som hör till död ved och äldre träd är sprängtickgnagare och svartbrun brunbagge.

Kryptogamer

Av de lavar, mossor och svampar som noterats är det korallticka (NT) som är rödlistad. Andra naturvårdsintressanta arter är rostticka, ostronmussling, judasöra, parkporina, rödtandad hättmossa samt ett par arter vaxskivlingar som ofta återfinns på ogödslade gräsmarker.

Fladdermöss

Fyra arter fladdermöss har noterats i Björka fälad: större brunfladdermus, dvärgpipistrell, nordfladdermus samt mustasch/taigafladdermus. Öppet vatten, hålträd och insektspollinerade växter är viktiga för området fladdermusfauna.

Fåglar

Området har en fin struktur med äldre och grova lövträd, blommande och bärande buskar, småvatten och närhet till uppvuxen ädellövskog. Närhet till trafikerade vägar och större verksamhetsområden påverkar dock negativt. Bland småfåglar häckar bland annat svarthätta, gransångare, grönfink, rödhake, järnsparv, svartvit flugsnappare, härmsångare, med flera. Både större och mindre hackspett har setts här.

Kärlväxter

I den stenbundna gräsmarken har en typisk flora för mager, ogödslad betesmark med arter som liten blåkllocka, stenmåra och stagg. Andra förekommande arter är mandelblom, borsttåg, jungfrulin, svinrot, blodrot, knippfryle, gökärt, gråfibbla, röllika och fårsvingel. Ogödslade gräsmarker är numera ovanliga i Helsingborg men var helt dominerande innan uppodlingen av landskapet.

I området har Helsingborgs stad infört den rödlistade skogsklockan efter insamling av frön från den sista lokalen utanför Mörarp.

I träd- och buskskiktet finns äldre ek, avenbok, fågelbär, bok, björk, asp, rönn, hassel, hagtorn, nyponrosor, olvon, vildapel och slån som ger bra förutsättningar för både insekter och småfågel.

Judasöra

En vaxskivlingsart

Ängsbräsmå

Stenmåra

Ny natur

Omkring 8 hektar av naturreservatet består av nyanlagd natur på åkermark. Dessa är uppdelade på två områden, söder och norr om Väla gård. Bullervallar har anlagts utmed Ängelholmsvägen och längs Kanongatan. Tre nya våtmarker är anlagda, en söder om Väla gård och två norr om. Planteringar av träd och buskar har genomförts och ytterligare planteringar och insådd av träd, buskar och örter sker efterhand.

Områdena är instängslade för att kunna betas. Målsättningen är att på sikt skapa en sammanhängande träd- och buskrik betesmark mellan Väla skog och den gamla fäladsmarken i norr.

En ny parkeringsplats norr om Väla gård med inkörsel från Kanongatan är anlagd och fungerar som en ny entré till reservatet. I anslutning till denna ska det anläggas (2024/2025) en grusad stig som leder till en rastplats med bänkar och bord intill dammen.

Området norr om Väla gård med ny våtmark och rastplats .

Vy över det blivande naturområdet mellan den gamla betesmarken och Väla gård. Bullervallarna längs Kanongatan och längs Ängelholmsleden syns till vänster och höger i bild.

Ekplantering med bullervall på det nya naturområdet söder om Väla gård.

Friluftsliv

Björka fälad används främst av intilliggande förskolor men kan med sitt nära läge till Väla skog, Ödåkra och Väla centrum fungera som besöksmål för betydligt fler.

Reservatet är påverkat av buller från trafiken på Västra länken och Ängelholmsleden. Av den anledningen har bullervallar anlagts utmed Ängelholmsleden på ömse sidor Väla gård. Bullerdämpning är önskvärd även för den gamla betesmarken närmast Väla centrum där ljudnivåerna ligger på mellan 55-65 dB(A). Bullerskyddet behöver utformas yteffektivt för att minimera anspråken på betesmarken.

Större delen av reservatet, cirka 8 hektar, är under utveckling genom anläggning av ny natur norr och söder om Väla gård. Målsättningen är att skapa ett bullerskyddat och inramat landskapsrum som hänger samman med den gamla betesmarken som målbild.

Dialog har genomförts med fjärdeklassare på Gläntanskolan 2019 där de diskuterade vilka upplevelser och naturinslag de önskar på den nyanlagda naturen. Bland förslagen var bland annat: klätterträd, fruktträd, vatten, stenar, grillplats, bänkar, gungor, kojor. En del av dessa förslag kommer att genomföras på de nya ytor.

Reservatet har tre olika beteshagar. Några anlagda stigar finns inte inom reservatet utan man går fritt genom hagarna. Övergångar finns på flera platser för att underlätta passage.

En grillplats finns den i norra delen utanför den gamla hagen och en ny planeras vid den kommande parkeringen vid Kanongatan.

Man når lättast Björka fälad via Västra länken och Ekslingan från Ödåkra eller via Kanongatan från Helsingborgs centrum. Förutom Väla centrums parkeringar finns en anlagd parkering vid Kanongatan norr om Väla gård.

Hot mot bevarandevärdena

Utebliven hävd medför att betesmarkerna växer igen med utarmning av floran.

- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen som skadar mark och vegetation.
- Uppväxande sly eller ett alltför tätt träd- och buskskikt konkurrerar ut floran och äldre träd och buskar.
- Många gamla träd dör snabbt på grund av sjukdomar eller andra orsaker.
- Avsaknad av ersättningsträd med naturvårdskvaliteter. Det kan medföra brist på substrat för kryp- togamer, svampar och vedlevande insekter.
- Klimatförändringen med återkommande torka eller regn, spridning av nya svampar eller insekter.
- Kraftigt ökat friluftsliv med aktiviteter på olämplig plats/tid på året som stör djur- och växtliv.
- Etablering av invasiva eller främmande arter som riskerar att få fäste i reservatet
- Belysning av intilliggande vägar och fasader på byggnader kan påverka djurlivet negativt.

4. Övergripande mål och generella riktlinjer för skötseln

Övergripande mål

Det övergripande målet med reservatet är att bevara och utveckla naturvärden knutna till ogödslad betesmark med med stort inslag av gamla och grova träd och buskar, brynmiljöer och gläntor. Målet med den nyanlagda naturmarken är att utveckla naturvärden med inriktning på träd- och buskbärande gräsmarker samt binda samman värdekärnorna Väla skog med den gamla betesmarken på Björka fälad.

Grova träd ska stå kvar och hållas fria från igenväxning. Det ska finnas solbelysta gläntor, bryn och våtmarker. Stenmurar ska bevaras och vara synliga. Det ska inte finnas invasiva arter.

Målet är också att möjliggöra och utveckla friluftsliv utan att naturvärden skadas.

Generella riktlinjer för skötseln

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana som redovisas i kapitel 5.

Bete eller slätter ska ske återkommande men kan varieras mellan åren. Slyröjning görs vid behov för att hålla efter igenväxningsvegetation.

Grova träd hållas fria från uppstickare men senvuxna träd sparas eftersom de ofta hyser sällsynta lavar.

Gamla träd lämnas att själv dö utom när de anses vara riskträd. Om träd behöver tas ned bör högstubbar i första hand lämnas kvar och nedtagna träd placeras som lågor på lämpligt ställe.

Död ved ska ligga kvar där den faller undantaget om den riskerar kväva örtrika miljöer. Då kan död ved placeras på ett lämpligare ställe inom reservatet eller köras ut.

Yngre planteringar sköts med gallringar och plockhugning för att gynna utvecklingen av grova träd och skapa gläntor. Veteranisering kan ske för att skynda på utvecklingen av naturvärdena i dessa områden och andra där dessa saknas död ved. Vid större gallringar kan ved köras ut.

Stenmurar med träd och buskar ska vara synliga. Sly som växer upp i och framför murarna röjs bort men äldre träd och buskar sparas.

Biotopförstärkande åtgärder ska vara möjliga, till exempel att plantera in vilda växter som har funnits här tidigare.

För att skydda den biologiska mångfalden är det viktigt att hydrologin inte ändras på ett betydande sätt vid åtgärder inom eller i anslutning till naturreservatet.

Grillplatser, bänkbord, skyltar etcetera ska underhållas. Fler möbler, andra anordningar som efterfrågas för friluftsliv ska kunna anläggas om det inte påverkar naturvärdena negativt. Belysning ska inte införas i reservatet. Pedagogiska inslag ska vara möjliga att införa om det finns behov, till exempel naturpunkter.

Reservatet ska märkas ut i fält så snart som möjligt efter att beslutet om naturreservat vunnit laga kraft. Utmärkning ska i möjligaste mån göras utifrån utifrån svensk standard (SIS 031522) och Naturvårdsverkets anvisningar (Naturvårdsverket 2003).

Varje skötselområde har en beskrivning av bevarandemål och skötselåtgärder. Samtliga skötselområden visas nedan. Angivna arealer är endast ungefärliga.

5. Specifika mål och skötselåtgärder för delområden

Indelning av skötselområdena på ortofoto från 2023

SKÖTSELOMRÅDE 1

1 hektar

Beskrivning

Ädellövs-skog med grova träd av bok och ek. Flera av träden har dödvedspartier, uppsprucken bark och grova torrgrenar. Död ved förekommer i form av lågor av både ek och bok. Buskskiktet består av bland annat hagtornar, fläder och hassel. Fältskiktet domineras av vitsippor. Området har högt naturvärde enligt basinventering skog 2021.

En grillplats finns i området intill stängselövergången till område 2.

Bevarandemål

Ädellövs-skog med grova träd av bok och ek, inslag av andra trädslag och buskar som hassel och sälg. God tillgång på död ved i olika former.

Löpande skötselåtgärder

Friställning av ek och röjning av uppslag av ung bok och andra trädslag vid behov.

Grillplatsen intill övergången till område 2.

Grövre ekar med buskar av fläder, hagtornar med flera.

Högstubbe av bok vid frihugning av ek.

SKÖTSELOMRÅDE 2

3,5 hektar

Beskrivning

Naturbetesmark med stort inslag av ek, bok, avenbok, vildapel, hassel, hagtornar, med flera buskar. En av få stenbundna marker i Helsingborg. Fälskiktet domineras av vitsippa och svalört i lundpartier och knippfryle och rödsvingel i öppna delar i ofta tjocka mattor av gräshakmossa. Andra örter är liten blåklocka, stenmåra, ängsbräsma. Flera rödlistade vedinsekter samt korallticka är de viktigaste kända naturvårdsarterna.

Bevarandemål

Stenbunden naturbetesmark med inslag av gamla och grova träd och buskar.

Löpande skötselåtgärder

Återkommande bete eller slåtter. Utglesning av krontäckningen till mellan 30-50 % för att gynna floravärdena i fältskiktet. Veteranisering av yngre ekar, björk, asp kan göras. Död ved läggs i depåer om det inte skadar florran, annars läggs det på annan plats i reservatet eller körs bort. Gallra bort uppstickare i äldre träd.

Vidkronig ek.

Blommande vildapel och vitsippor i betesmarken

SKÖTSELOMRÅDE 3

4,5 hektar

Beskrivning

Nyanlagd betesmark på före detta åkermark. Bullervall anlagd mot Ängelholmsleden och mot Kanongatan. Två våtmarker är anlagda och det finns en äldre, delvis stenfylld mörkelgrav i nordöstra delen. Plantering av lövträd och buskar i kanterna mot väster och öster medan övriga delar planterade i mindre grupper och solitärer. Vissa av träden är flyttade från andra delar i kommunen. Ingen fröblandning är insådd i området.

Bevarandemål

Träd och buskrik gräsmark med våtmarker. Tätare trädridåer mot vägarna. Målbilden på lång sikt är den gamla betesmarken i delområde 2.

Skötselåtgärder

Etableringsskötsel av träd- och buskplantering.

Bete eller slåtter och vid behov och/eller naturvårdsledning.

Gallring av vid behov för att gynna utveckling av grova träd och buskar.

I kantonerna kan krontäckning på 100% tillåtas medan övriga områden bör vara maximalt 30% krontäckning.

Gallring av buskar vid mörkelgraven för att öppna upp för solljus och gynna insekter och groddjur.

Vy mot norr och bullervallar som anlagts längs Kanongatan och Ängelholmsleden. Området ska planteras med träd och buskar och stängslas för bete.

SKÖTSELOMRÅDE 4

0,3 hektar

Beskrivning

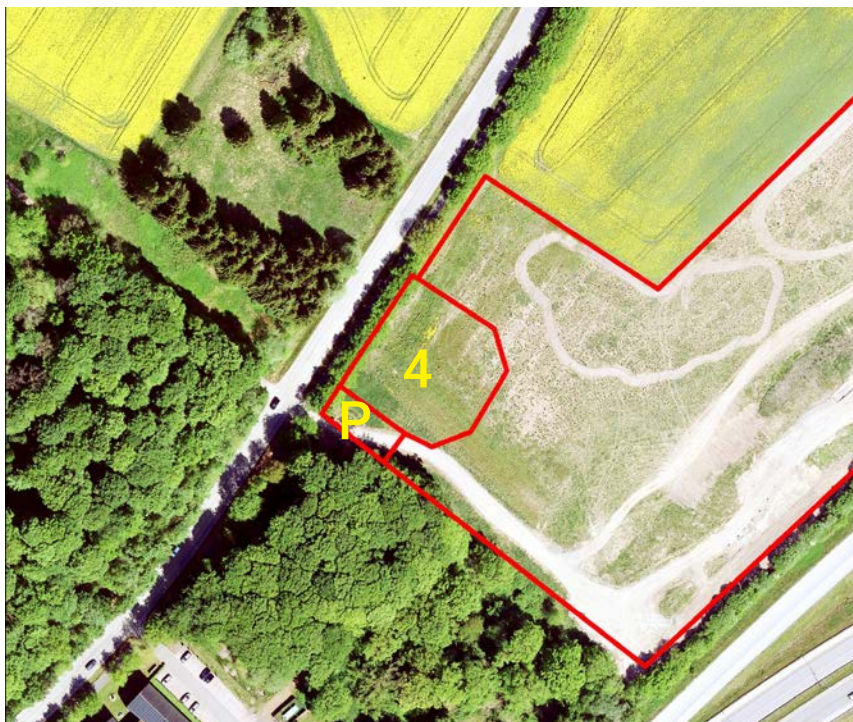
Nyanlagd natur och rastplats med lägre bullervall mot Kanongatan samt uppgrusad yta med bänkbord och sittstenar. Frukträd är planterade runt platsen. Grusstig leder hit från parkeringsplatsen vid Kanongatan.

Bevarandemål

Fruktlund med rastplats med bänk och bord.

Skötselåtgärder

Etableringsskötsel av träd och buskar. Uppbyggnadsbeskärning av fruktträden. Trimning av gräsytor, underhåll av grusytor, grusstig och möbler.

Vy mot Kanongatan med ny våtmark. Här kommer en rastplats att anläggas.

SKÖTSELOMRÅDE 5

2,7 hektar

Beskrivning

Nyanlagd natur på före detta åkermark. Skötselområdet är en del av balansen för exploatering av åkermarken söder om Kanongatan. Ingår i detaljplan för kv. Väla 1:4. Genom reservatsbildning säkerställs balansen för skötselåtgärder på lång sikt.

Bullervall anlagd mot Ängelholmsleden. På bullervallen har sand från Oceanhamnan lagts på toppen för att ge värmerade och magra förutsättningar för florin. Ingen fröblandning har såtts in.

Plantering av tätare ädellövträd samt buskar har gjorts längs Ängelholmsleden i öster. Denna plantering ligger utanför betesmarken.

Anlagd våtmark samt träd- och buskplanteringar mot Väla gård och mot Kanongatan. 8 ekar tillsammans med olika buskar är planterade gruppvis och instängslade.

Betesstängsel med ekstolpar är uppsatt för större delen av området.

Bevarandemål

Betesmark med våtmark, träd och buskar.

Tätare träd- och buskridåer utanför betesmark längs Ängelholmsleden.

Skötselåtgärder

Etableringsskötsel av de olika träd- och buskplanteringarna.

Därefter gallring för att gynna utveckling av grova träd och buskar.

I kantonerna mot öster, norr och väster kan krontäckning på 100% tillåtas medan övriga områden bör vara maximalt 30%. Våtmarken hålls öppen genom bete och vid behov rensning med grävmaskin eller annan metod.

Vy mot bullervallen mot Ängelholmsleden med våtmarken längs Kanongatan i fonden

6. Friluftsliv

Beskrivning

Björka fälad ligger nära Ödåkra samhälle och Väla handelsområde. Skogspartiet och den gamla betesmarken används av förskolor under större delen av året. Med de nya naturområdena finns det möjlighet att röra sig i en sammanhängande betesmark till Väla skog och dess stigsystem.

Bullervallar och planteringar längs Ängelholmsleden förbättrar rekreationsvärdena både genom minskat buller och genom visuell avskärmning.

Det saknas dock bullerskydd utmed den gamla betesmarken längs Ängelholmsleden och Västra länken. Här är det önskvärt med bullerbegränsande åtgärder som inte tar värdefull naturmark i anspråk.

Nåbarheten till reservatet är god för gående och cyklande längs GC-väg utmed Kanongatan. För bilburna finns en parkeringsplats vid Kanongatan direkt norr om Väla gård, intill betesmarken. Stora parkeringsytor finns även vid Väla handelsområde i norr.

Det finns en grillplats med sittstockar utanför den gamla betesmarken i norr. En rastplats med bänkar och bord som är tillgänglighetsanpassad finns invid parkeringen vid Kanongatan norr om Väla gård.

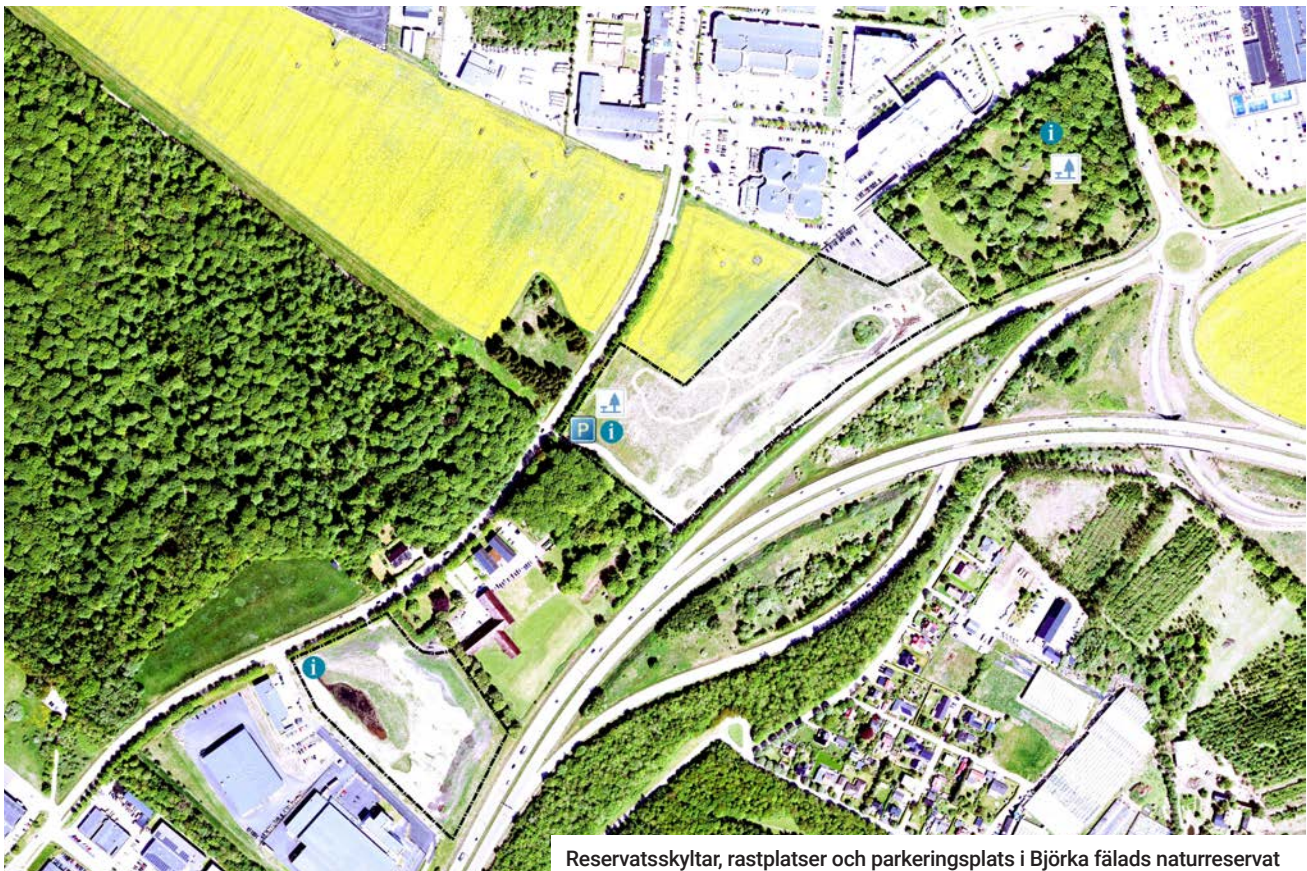
Utöver stigen mellan parkering och bänkbord vid Kanongatan finns inga anlagda stigar i reservatet. Besökare får ströva fritt och gå över stängselövergångar i hagmarkerna. Det finns även möjlighet att gå utanför hagmarkerna på en putsad gräsremsa.

Bevarandemål

Minst tre väl underhållna reservatsskyltar med beskrivning av reservatet och vilka föreskrifter som gäller. Två väl underhållna rastplatser varav minst en ska ha bänkbord med tillhörande skräpkorg.

Skötselåtgärder

Underhåll av markutrustning vid behov. Trädsäkring vid rastplatser och parkeringsplats.

Reservatsskyltar, rastplatser och parkeringsplats i Björka fälads naturreservat

7. Jakt och fiske

Jakt är förbjuden utom skyddsjakt efter förvaltarens tillstånd. Det är inte tillåtet att utfodra vilt. Jakt på vildsvin kan betraktas som skyddsjakt och bör övervägas om de börjar orsaka skada i reservatet. Detsamma kan komma att gälla för andra arter än vildsvin.

Jakt på främmande eller invasiva arter är att betrakta som skyddsjakt. Fiske är inte aktuellt men om någon sätter ut karp eller andra främmade arter i dammar ska de tas bort.

8. Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft.

Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

9. Tillsyn och förvaltning

Miljöförvaltningen är ansvarig för tillsyn av reservatsföreskrifterna. Stadsbyggnadsförvaltningen är ansvarig för förvaltningen enligt stadens delegationsordning.

10. Uppföljning

Stadsbyggnadsförvaltningen ansvarar för uppföljning av genomförda skötselåtgärder. Stadsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål.

11. Kostnadsansvar och prioriteringar

SKÖTSELÅTGÄRD	TIDPUNKT	DELOMRÅDE	ANSVARIG	PRIO
Bete alternativt slåtter	Årligen*	2, 3 och 5	Förv./Entr.	2
Frihuggning kring äldre träd	Vid behov, augusti – 15 mars	1 och 2	Förv./Entr.	1
Borttagning av invasiva arter	Vid behov	Där de förekommer	Förv./Entr.	1
Underhåll av informationsskyltar, markutrustning och reservatsmarkeringar	Vid behov	Där de förekommer	Förv./Entr.	1
Trädsäkring vid rastplatser och stigar	Vid behov, augusti – 15 mars	Där det förekommer	Förv./Entr.	1
Gallring och veteranisering av skog	Vid behov augusti – 15 mars	1-5	Förv./Entr.	3
Insådd av ängsfröer och/eller pluggplantor	Vid behov	3, 4 och 5	Förv./Entr.	3
Underhåll av våtmarker för att säkerställa öppen vattenspegel	Vid behov	3 och 5	Förv./Entr.	3

* Enstaka betes- eller slåtterfria år med eller utan naturvårdsbränning ska vara möjligt om det bedöms vara ett bra skötselalternativ.

12. Konsekvenser

Med Björka fälads naturreservat skyddas ett av Helsingborgs tätortsnära naturområden på lång sikt. Inom naturreservatet anläggs ny natur för att förstärka befintliga värdekärnor och för att förbättra sambanden mellan Björka fälad och Väla skog, vilket är en av strategierna i grönstrukturprogrammet. Området är utpekad i ÖP2021 och reservatet överensstämmer med översiktsplan och gällande detaljplan.

Genom bildandet av naturreservatet bidrar Helsingborg till att uppfylla

målen i Livskvalitetsprogrammet, främst punkt 4.3.3: Vi skapar trygghet och säkra miljöer, samt 4.5.3: Vi utvecklar landskap som främjar biologisk mångfald.

Reservatet säkrar även balanseringsåtgärder inom detaljplanen för Väla 1:4 samt bidrar till att nå de Globala målen och flera nationella miljömål som Levande skogar, Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt växt- och djurliv och God bebyggd miljö.

Upprättande av naturreservatet innebär att exploatering inte är tillåten utöver mindre insatser för friluftslivet som vindskydd, bänkar eller liknande. Skyddet och förvaltningen av området innebär att naturvärden ges långsiktigt goda förutsättningar och att möjligheten till friluftsliv säkerställs.

Inom reservatet ges goda förutsättningar att behålla trädklädda naturbetesmarker, ädellövskog och våtmarker.

13. Artlista

Nedan förtecknas ett urval av de arter som mellan 2001 till 2024 rapporterats från området och närmaste omgivningen. Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt ArtDatabankens rödlista från 2020. En del av arterna är rastande eller besökande.

KÄRLVÄXTER

Apel *Malus domestica*
Ask *Fraxinus excelsior* (EN)
Asp *Populus tremula*

Bergdunört *Epilobium montanum*
Bergrör *Calamagrostis epigejos*
Bergsyra *Rumex acetosella*
Blodrot *Potentilla erecta*
Blåeld *Echium vulgare*
Bok *Fagus sylvatica*
Borsttåg *Juncus squarrosus*
Buskstjämblomma *Stellaria holostea*

Duvvicker *Vicia hirsuta*
Engelskt rajgräs *Lolium perenne*
Flenört *Scrophularia nodosa*
Fliknäva *Geranium dissectum*
Fläder *Sambucus nigra*
Fårsvingel *Festuca ovina*

Gatkamomill *Matricaria discoidea*
Getväppling *Anthyllis vulneraria*
Glatt daggkäpa *Alchemilla glabra*
Grusstarr *Carex hirta*
Gråbo *Artemisia vulgaris*
Gråfibbla *Pilosella officinarum*
Grässtjärnblomma *Stellaria graminea*
Grönpil *Salix x fragilis*
Gulklöver *Trifolium aureum*
Gul fetknopp *Sedum acre*
Gul näckros *Nuphar lutea*
Gulmåra *Galium verum*
Gulsporre *Linaria vulgaris*
Gulvial *Lathyrus pratensis*
Gårdsskräppa *Rumex longifolius*
Gökblomster *Lychnis flos-cuculi*

Gökärt *Lathyrus linifolius*

Hampdån *Galeopsis speciosa*
Harklöver *Trifolium arvense*
Harkål *Lapsana communis*
Harstarr *Carex leporina*
Humleblomster *Geum rivale*
Humlelusern *Medicago lupulina*
Hundkåx *Anthriscus sylvestris*
Hundäxing *Dactylis glomerata*
Hårdsvingel *Festuca brevipila*
Hönsarv *Cerastium fontanum*
Jordrök *Fumaria officinalis*

Kanadensiskt gullris *Solidago canadensis*
Kirkål *Aegopodium podagraria*
Klibbkorsört *Senecio viscosus*
Knapptåg *Juncus conglomeratus*
Knippfryle *Lutzula campestris*
Knylhavre *Arrhenatherum elatius*
Kruskräppa *Rumex crispus*
Krustistel *Carduus crispus*
Kruståtel *Deshampsia flexuosa*
Krypnarv *Sagina procumbens*
Kråkvicker *Vicia cracca*
Kvickrot *Elytrigia repens*
Käringtand *Lotus corniculatus*
Kärrbrämsa *Cardamine pratensis*
subsp. *paludosa*
Kärrfibbla *Crepis paludosa*
Kärrgröe *Poa trivialis*
Kärrfräken *Equisetum palustre*

Liten blålocka *Campanula rotundifolia*
Liten hundstarr *Carex nigra* var. *nigra*

Lomme *Capsella bursa-pastoris*
Luddlost *Bromus hordeaceus*
Luddtåtel *Holcus lanatus*
Lundelm *Elymus caninus*
Lundgröe *Poa nemoralis*
Lundvårlök *Gagea spathacea*
Lökrav *Alliaria petiolata*

Mjölke *Chamaenerion angustifolium*
Myskmalva *Malva moschata*
Naverlönn *Acer campestre* (CR)
Nattjussläktet *Oenothera*
Nejlirkrot *Geum urbanum*
Norsk fingerört *Potentilla norvegica*
Nyponros *Rosa dumalis*

Ogräsnässla *Urtica dioica* var. *dioica*
Oxel *Sorbus intermedia*
Palsternacka *Pastinaca sativa*
Pepparrot *Armoracia rusticana*
Piggstarr *Carex spicata*
Pillerstarr *Carex pilulifera*
Prästkrage *Leucanthemum vulgare*

Renfana *Tanacetum vulgare*
Revormstörel *Euphorbia helioscopia*
Rundhagtorn *Crataegus laevigata*
Ryssgubbe *Bunias orientalis*
Rågvallmo *Papaver dubium*
Rödklöver *Trifolium pratense*
Rödkörvel *Torilis japonica*
Rödnarv *Spergularia rubra*
Rödven *Agrostis capillaris*
Rödplister *Lamium purpureum*
Rödsvingel *Festuca rubra*
Röllika *Achillea millefolium*

Sandlök *Agrostis vinialis*
Sengröe *Poa palustris*
Sjöfräken *Equisetum fluviatile*
Skogssalm *Ulmus glabra*
Skogslök *Allium scorodoprasum*
Skogssklocka *Campanula cervicaria*
Skogsskräppa *Rumex sanguineus*
Skogssäv *Scirpus sylvaticus*
Skuggnäva *Geranium pyrenaicum*
Slån *Prunus spinosa*
Smultron *Fragaria vesca*
Snårvinda *Calystegia sepium*
Sparvnäva *Geranium pusillum*
Sparvvicker *Vicia tetrasperma*
Stagg *Nardus stricta*
Stenmåra *Gallium saxatile*
Stor getväppling *Anthyllis vulneraria* subsp. *carpatica*
Storven *Agrostis gigantea*
Strandfräne *Rorippa sylvestris*
Strandgyllen *Barbarea stricta*
Strätta *Angelica sylvestris*
Stubbtåg *Juncus compressus*
Svartkämpar *Plantago lanceolata*
Svinmolke *Sonchus asper*
Svinmåla *Chenopodium album*
Sydvårbrodd *Anthoxanthum odoratum*
Såpnejlika *Saponaria officinalis*
Sälg *Salix caprea*
Säv *Schoenoplectus lacustris*

Taklöst *Anisantha tectorum*
Teveronika *Veronica chamaedrys*
Trampört *Polygonum aviculare*
Trubbhagtorn *Crataegus monogyna*

Vanlig femfingerört *Potentilla argentea* var. *argentea*
Vanlig pilört *Persicaria lapathifolia* subsp. *pallida*
Vanlig rylltåg *Juncus articulatus* var. *articulatus*
Vanlig rörflen *Phalaris arundinacea* var. *arundinacea*
Vanlig skogsalm *Ulmus glabra* subsp. *glabra* (EN)
Vanlig stormåra *Galium mollugo* subsp. *erectum*
Vanlig timotej *Phleum pratense* subsp. *pratense*
Vass *Phragmites australis*
Vattenpilört *Persicaria amphibia*
Vattenveronika *Veronica anagallis-aquatica*
Veketåg *Juncus effusus*
Vete *Triticum aestivum*
Viden *Salix*
Vit fetknopp *Sedum album*
Vit sötväppling *Melilotus albus*
Vitblåra *Silene latifolia*
Vitgröe *Poa annua*
Vitklöver *Trifolium repens*
Vitplister *Lamium album*
Vitsippa *Anemone nemorosa*
Vårtbjörk *Betula pendula*
Vårbrodd *Anthoxanthum odoratum*
Våtarv *Stellaria media*
Vägtåg *Juncus bufonius*

Åkerfräken *Equisetum arvense*
Åkerpilört *Persicaria maculosa*
Åkertistel *Cirsium arvense*
Åkervädd *Knautia arvensis*

Äkta johannesört *Hypericum perforatum*
Äkta nattljus *Oenothera biennis*
Äkta ängsbrämma *Cardamine pratensis* subsp. *pratensis*
Älggräs *Filipendula ulmaria*
Ängsbrämma *Cardamine pratensis*
Ängshaverrot *Tragopogon pratensis*
Ängsgröe *Poa pratensis*
Ängssvingel *Schedonorus pratensis*
Ängssyra *Rumex acetosa*
Ängsvädd *Succisa pratensis*

FÅGLAR

Rödake *Erithacus rubecula*
Gårdsmyg *Troglodytes troglodytes*
Svarthätta *Sylvia atricapilla*
Gransångare *Phylloscopus collybita*
Härmsångare *Hippolais icterina*
Mindre hackspett *Dendrocopos minor* (NT)

FLADDERMÖSS

Nordfladdermus *Eptesicus nilssonii* (NT)
Mustasch/Tajgafladdermus *Myotis mystacinus/brandtii*
Större brunfladdermus *Nyctalus noctula*
Dvärgpipistrell *Pipistrellus pygmaeus*

INSEKTER

Blanksvart trämyra *Lasius fuliginosus*
Bokvärmal *Diurnea fagella*
Ekvedgeting *Symmorphus crassicornis*

Ekvägstekel *Deuteragenia subintermedia*
Crossocerus megacephalus
Ctenophora pectinicornis
Eucnemis capucinus (NT)
Ectemnius cephalotes
Ectemnius ruficornis
Förmamattvävare *Microneta viaria*
Gråbandad trägnagare *Hemicoelus costatus* (NT)
Grön glansguldstekel *Omalus aeneus*
Hagtomssandbi *Andrena carantonica*
Hallonsandbi *Andrena fucata*
Hålskenknäppar *Eucnemis capucinus*
Ljusfläckig vedsvampbagge *Mycetophagus piceus*
Lundsandbi *Andrena subopaca*
Marksäckspindel *Clubiona terrestris*
Mörk ögonbagge *Euglenes oculatus*
Neoitamus cyanurus
Pemphredon lugubris
Platypalpus agilis
Platypalpus annulipes
Platypalpus laticinctus
Pysslingstenkrypare *Lithobius microps*
Rhizophagus cribratus
Rhopalum clavipes
Schackbrädspiga *Propylea quatuordecimpunctata*
Skridskomattvävare *Diplostyla concolor*
Spilomena troglodytes
Sprängtickgnagare *Dorcatoma substriata*
Svartbrun brunbagge *Phloiortrya rufipes*
Tanyptera atrata
Trinodes hirtus (NT)
Trädgårdssandbi *Andrena haemorrhoa*
Äppelsandbi *Andrena helvola*
Xylophagus ater

SVAMPAR

Blekticka *Haploporus tuberculosus* (NT)
Cortinarius emollitoides
Cortinarius acetosus
Dagghätta *Mycena pseudocorticola*
Ekspindling *Cortinarius balteato-cumatilis*
Gråbroking *Panaeolus papilionaceus*
Gulnande musseron *Tricholoma scalpturatum*
Gul vaxskivling *Hygrocybe chlorophana*
Hasselticka *Dichomitus campestris*
Hagfingersvamp *Clavulinopsis helvola*
Honungsvaxskivling *Hygrocybe reidii*
Judasöra *Auricularia auricula-judae agilis*
Kantarellumussling *Plicaturpsis crispa*
Klyvblad *Schizophyllum commune*
Limonomyces roseipellis
Korallticka *Grifola frondosa* (NT)
Lundrödling *Entoloma lividoalbum*
Läderskål *Encoella furfuracea*
Ostronmussling *Pleurotus ostreatus*
Panterflugsvamp *Amanita pantherina*
Papegojvaxskivling/rödgrön vaxskivling *Gliophorus psittacinus* s.lat.
Rostticka *Fuscoporia ferruginosa*
Rättikhätta *Mycena pura*

Röd borstskål *Cheilymenia coprinaria*
Silkesrödhatting *Entoloma sericeum*

Slemjordtunga *Glutinoglossum glutinosum*
Slemvaxskivling *Hygrocybe glutinipes*
Spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea*
Tärfränskvling *Hebeloma crustuliniforme*
Vit hattmurkla *Helvella crispa* s. lat.
Vit vaxskivling *Cuphophyllum virgineus* s.lat.

LAVAR

Asplav *Lecidella elaeochroma*
Barkporina *Pseudosagedia aenea*
Barksköldlav *Melanelia glabrata*
Blågrå mjölla *Lepraria incana*
Elegant sköldlav *Melanohalea elegantula* (NT)
Glansfläck *Arthonia spadicea*
Gulpudrad sköldlav *Melanelia subaurifera*
Hjälmsrosett *Physcia adscendens*
Kornig nällav *Chaenotheca chlorella*
Kyrkogårdslav *Pleurosticta acetabulum*
Lövträdskantlav *Lecanora chlorotera*
Skrynkellav *Parmelia sulcata*
Vägglav *Xanthoria parietina*

MOSSOR

Rödtandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum*

Rödlistekategorier

EX - Utdöd, Extinct

En art (eller annat taxon) är Utdöd när det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen dött.

RE - Nationellt utdöd, Regionally Extinct

En art är Nationellt utdöd när det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen som är potentiellt kapabel till reproduktion inom regionen (landet) har dött eller försvunnit från regionen, eller ifall det var en tidigare regelbunden besökare, den sista individen har dött eller försvunnit från regionen.

CR - Akut hotad, Critically Endangered

En art är Akut hotad när bästa tillgängliga data indikerar att den uppfyller något av kriterierna A–E för Akut hotad och att den därmed bedöms löpa extremt hög risk att dö ut i vilt tillstånd.

EN - Starkt hotad, Endangered

En art är Starkt hotad när bästa tillgängliga data indikerar att den uppfyller något av kriterierna A–E för Starkt hotad och att den därmed bedöms löpa mycket hög risk att dö ut i vilt tillstånd.

VU - Sårbar, Vulnerable

En art är Sårbar när bästa tillgängliga data indikerar att den uppfyller något av kriterierna A–E för Sårbar och att den därmed bedöms löpa hög risk att dö ut i vilt tillstånd.

NT - Nära hotad, Near Threatened

En art förs till kategorin Nära hotad om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig Akut hotad, Starkt hotad eller Sårbar, men är nära att uppfylla kriterierna för någon av dessa kategorier nu eller i en nära framtid.

DD - Kunskapsbrist, Data Deficient

En art förs till kategorin Kunskapsbrist när det inte finns tillräckliga kunskaper att utifrån dess utbredning och/eller populationsstatus göra vare sig en direkt eller indirekt bedömning av dess risk att dö ut.

14. Källförteckning

KARTOR OCH FLYGBILDER

- Flygfoto över Helsingborg, 1939, 1965, 1973, 2000, 2012
- Häradsekonomiska kartan, 1912
- Skånska rekognosceringskartan, 1812-1815
- Sjöbeck, M., avritning av 1700-talskartor
- Jordartskarta, SGU

PLANER OCH PROGRAM

- ÖP2021, Översiktsplan för Helsingborg, Stadsbyggnadsförvaltningen 2021.
- Grönstrukturprogram för Helsingborg, Stadsbyggnadsförvaltningen 2014.
- Stadsplan 2017, Stadsbyggnadsförvaltningen 2017.
- Natur- och kulturmiljöprogram för Helsingborg, Stadsbyggnadsförvaltningen 2018
- Naturvårdsplan för Helsingborgs kommun. Stadsbyggnadskontoret 1992

LITTERATUR

- Basinventering skogsmark och gräsmark, Ekologigruppen 2019-2022.
- Inventering av lavar, mossor och svampar i 17 områden i Helsingborgs kommun, Naturcentrum AB, 2016.
- Inventering av fladdermöss och vedlevande insekter på 17 lokaler i Helsingborgs stad, Calluna 2017
- Uppföljning av hävdade marker i Helsingborgs stad, Calluna 2017
- Underlagsrapport till Helsingborgs miljöprogram. Helsingborg. s. 65-71. Helsingborgs kommun, 2004
- Det skånska Kulturlandskapet, Emanuelsson et al. 2002
- Uppföljning av florin i permanenta provytor, Ekologigruppen 2001
- Miljöbalken. SFS 1998:808
- Mårten Sjöbeck; Inventeringar, beskrivningar Björka 1921, 1937. Handskriftsavdelningen UB-1 Lund.

OTRYCKTA KÄLLOR

- Inventering av Widar Narvelo 1983: Björka skog och grustag
- Sjöbeck. M (1920-30) Historisk belysning sammanställning över Kropps socken
- Carlotta - databasen för museisamlingar Tillgänglig: <http://www.tremil.se/pls/hborg/rigbyListaSokFri> (2012.03.29)

DIGITALA KÄLLOR

- Artportalen, www.artportalen.se
- Grön infrastruktur - planering, WebbGIS. Länsstyrelsen i Skåne, <https://www.lansstyrelsen.se/skane/samhalle/plane-ring-och-byggande/gron-infrastruktur>

Remissammanställning Björka fälads naturreservat

Dnr 1490/2019

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 20 juni 2023 att remittera och ställa ut förslag till bildande av Björka fälads naturreservat med svar senast den 27 september 2023.

En kungörelseannonsering gjordes den 7 juli 2023 i den lokala nyhetstidningen Helsingborgs Dagblad. Samtidigt med utskick lades handlingarna upp på stadens digitala anslagstavla.

Handlingarna var under remisstiden även tillgängliga i Stadsbyggnadshuset.

Samtliga yttranden som kommit in besvaras i denna remisshandling, och endast här.

Förvaltningens kommentar, och om synpunkten föranleder någon ändring i handlingarna, står i kursiv text efter varje synpunkt.

Sammanfattning

Sammantaget är remissinstanserna positiva till reservatsbildningen. De synpunkter som kommit in är värdefulla för att förbättra handlingarna och har i lämpliga delar arbetas in i beslutsdelen och skötselplanen.

Förändringar efter remissen

Inkomna synpunkter under samrådet har lett till att Stadsbyggnadsförvaltningen gjort vissa ändringar och kompletteringar i dokumentet. Reservatsgränsen har flyttats in cirka 5 meter längs Ängelholmsleden och Västra länken. Anledningen är behovet av ett utvidgat vägområdet för att möjliggöra det faunastängsel som Trafikverket planerar sätta upp. Därutöver har undantag från föreskrifterna införts för anläggning och underhåll av faunastängsel. Undantag från föreskrifter har även lagts till för anläggning och underhåll av bullerskydd.

Samråd med Länsstyrelsen

Samråd har skett med Länsstyrelsen, enligt 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken.

Kommunen har, genom att översända förslaget till Länsstyrelsen för eventuella synpunkter, fullgjort sin skyldighet att samråda med länsstyrelsen enligt 25§ (FOM), innan kommunen fattar beslut om bildande av naturreservat.

Länsstyrelsens ser mycket positivt på att området ges ett långsiktigt skydd och gör bedömningen att området hyser värden som gör det befogat att skyddas som ett naturreservat med stöd av 7 kap 4§ miljöbalken. Skyddet kommer att bidra till att flera miljö- och friluftsmål uppnås och kommer även att främja en grön infrastruktur samt ett flertal ekosystemtjänster. Länsstyrelsen har inget att erinra på förslag till beslut och skötselplan.

Barn och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ställer sig positiv till förslaget att bilda Björka fälads naturreservat. Det ligger väl i linje med nämndens uppdrag att möjliggöra fritidsaktiviteter som främjar ett fysiskt aktivt liv och en socialt hållbar livsstil samt förskolor och skolors pedagogiska verksamhet.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden är positiv till förslaget och har inga synpunkter att lämna.

Idrotts- och fritidsnämnden

Idrotts- och fritidsnämnden ställer sig positiv till förslaget att bilda Björka fälads naturreservat. Det ligger väl i linje med nämndens uppdrag att möjliggöra fritidsaktiviteter som främjar ett fysiskt aktivt liv och en socialt hållbar livsstil.

Helsingborgs skid- och orienteringsklubb (HSOK)

Klubben är positiv till att Björka Fälads nu skyddas från framtida exploatering. Förslagen till föreskrifter och skötselplan är ambitiösa och innehåller flera förbättringar till fromma för områdets tillgänglighet och kunskapen om dess natur.

HSOK utgår från att vi kan fortsätta med motion och träning och vid enstaka tillfällen även tävlingar i och omkring stadens grönområden. I Ödåkra med omnejd har vi nya kartor i skala 1:4000 som kan anpassas till Björka Fälads så att vissa partier endast passerar på stigar och att känsliga miljöer markeras på kartorna som förbjudna områden.

I samarbetet mellan Helsingborgs skolor och HSOK erbjuds tillgång till kartutskrift och förslag till banor av olika svårighetsgrad. Här används under terminerna flyttbara, tillfälliga och diskreta kontrollpunkter. I projektet "Hitta ut" finns orienteringskartor och periodvisa kontroller både i Helsingborg och på många håll i hela Skåne. En verksamhet som drivs i samarbete med Länsstyrelsen. En liknande aktivitet benämnd "Naturpasset" ordnas också i flera kommuners grönområden och naturreservat. Klubbens uppfattning är att Björka Fälads på ett bra sätt kan komplettera övriga kartdelar till gagn för hela Ödåkraområdet.

Kommentar

Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter. När det gäller tävlingar inom Björka fälads naturreservat är dessa förbjudna utan förvaltarens skriftliga tillstånd om de innebär skada på naturmiljön. Eftersom reservatet till stora delar kommer att vara betesmark är orientering mindre lämplig under sommarhalvåret då aktiviteten kan störa betesdjuren. När det inte är betesdjur ute lämpar sig området bättre för orientering. Förvaltningen anser för övrigt att det är positivt att HSOK:s samarbetar med Helsingborgs skolor med aktiviteter som uppmuntrar till friluftsliv och motion.

Kommunala rådet för funktionshinderfrågor

Kommunala rådet för funktionshinderfrågor har inget att erinra i sakfrågan men vill göra följande medskick: För att de grupper som vi representerar ska kunna få ut så mycket som möjligt av de rekreationsmöjligheter som ett reservat erbjuder är det viktigt att man planerar och genomför åtgärder så att området blir tillgängligt även för de som har olika former av funktionsnedsättning. Då kommer Björka fälads naturreservat förutom att bidra med naturvärden också bidra till livskvalité och folkhälsa.

Ett bra exempel på att anpassa ett område utan att tumma på naturvärdena är Bruce's skog.

Kommentar

Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter. Gällande tillgänglighet är en mindre del av naturreservatet anpassat för olika former av funktionsnedsättning genom att det finns en anlagd parkering med stig som leder till en rastplats med bänkbord invid en damm. Denna del är också tillgänglig från gång- och cykelvägen längs Kanongatan som trafikeras av stadsbuss. Större delen av naturreservatet är däremot betesmark som avgränsas av stängsel. I dessa delar är tillgängligheten begränsad. Förvaltningen instämmer i att Bruces skog är ett bra exempel på ett tillgängligt naturområde. Det reservatet är också 20 gånger större till ytan och ett utpekat närrekreationsområde i Helsingborg. Vi tror och hoppas att Björka fälad ska bli uppskattat naturområde för så många som möjligt med de åtgärder som gjorts.

Kulturnämnden

Helsingborgs museum ser mycket positivt på förslaget till bildande av naturreservatet Björka fälad. Det är ett angeläget bidrag till den skyddade naturen inom kommunen och som stärker Helsingborgs gröna infrastruktur och dess ekologiska och rekreativa funktioner. Utifrån flygfoton i förslaget till skötselplan framgår att naturområdet i stor omfattning fortsatt skurits av från angränsande naturområden även under de senaste 20 åren, varför ett upprättande av naturreservat av det aktuella området nu är extra angeläget.

Genom områdets höga ekologiska och kulturhistoriska värden kan Helsingborgare uppleva rester av det historiska kulturlandskapet som omgett Helsingborg. Björka fälad rymmer strukturer och arter i landskapet som beskriver kontinuiteten av samhällets brukande av naturen från många hundratals år tillbaka och fram till nutid. Det som Riksantikvarieämbetet benämner vårt biologiska kulturarv. Den äldre fodermark som utgör det föreslagna områdets nordliga del hörde till Björka gård som fram till 2010 låg där delar av Väla centrum nu är. Marken som fortfarande är betesmark och som även tidigare varit slåtteräng, är mycket ovanlig i ett nutida Helsingborgsperspektiv genom att den inte är gödslad eller upplöjd utan alltid varit intakt med sin växtlighet, djurliv och rikliga stenighet. I betesmarken finns växter som inte längre är vanliga i övriga kommunen. Upplevelsen av den landskapets stenighet och vidkroniga ekar och andra träd är fascinerande. Det är positivt att förslaget omfattar anläggande av 8 ha ny natur på åkermark i det föreslagna reservatet. Med både ny betesmark, trädmiljöer och vattenmiljöer. Större och mer sammanhängande natur kan öka Björka fälads och närliggande naturområdets ekologiska funktionalitet, såväl som deras rekreativa värden.

Det är klokt att förslaget tar in erfarenheter från den medborgardialog med barn om vad de skulle önska sig av den nyanlagda naturen inom det föreslagna reservatet. Och att förslaget syftar till att det föreslagna naturreservatet i framtiden ska vara en än värdefullare resurs för barn som bor i närheten, men även att bredda gruppen av medborgare som kan vilja använda Björka fälad. Att förslaget till skötselplan i stor grad innehåller de hävdformer med lång historia och som skapat den stora mångfald som staden nu försöker bevara - ängsslätter, betesmark för husdjur och hävd som gynnar äldre träd och vattenmiljöer kommer bevara och öka både biologiska såväl som rekreativa värden.

Det är positivt att förslaget öppnar för att vilda växter som historiskt funnits i området kan återintroduceras. Med höga naturvärden och den goda skötsel som området har, kan det föreslagna naturreservatet utgöra viktiga extra växtplatser för växter som är minskande i Skåne. Om detta görs är det angeläget att såsom Stadsbyggnadsförvaltningen redan i stor utsträckning arbetar, att använda så lokalt växtmaterial som möjligt. Här ser Helsingborgs

museum mycket positivt på att fortsätta utveckla den samverkan mellan det bevarande av vilda växter som utvecklas på Fredriksdal museer och trädgårdar och Stadsbyggnadsförvaltningens naturvårdsarbete.

Kommentar

Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter. Vi ser fram emot fortsatt samverkan med Fredriksdals museer och trädgårdar i arbetet med att förstärka den lokala floran i Helsingborg.

Miljönämnden

Miljöförvaltningen anser att förslaget är välformulerat och kommer att gynna biologisk mångfald och friluftslivet. Förvaltningen anser att föreskrifterna är tillräckliga och ändamålsenliga. Miljöförvaltningen ställer sig positiv till förslaget.

Kommentar

Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter.

Naturskyddsföreningen i Helsingborg

Vi i Naturskyddsföreningen Helsingborg ställer oss positiva till reservat bildande och skötselplanen av Björka fälad reservat. Bra att man försöker binda ihop fäladen med Väla skog. Vi tycker dock att det är viktigt med lokala provenienser (inhemska arter) vid nyplantering av träd och buskar. Våra enda anmärkningar är att på sidan 14 skriva till ovanliga arter som borsttåg, jungfrulin och svinrot. Vi tycker också att det är viktigt med bullerskydd mot motorvägen för själva fäladen.

Kommentar

Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter. Vi instämmer i vikten av att använda lokala provenienser i så hög grad som möjligt när ny natur ska anläggas intill den gamla fäladsmarken. Handlingarna har kompletterats med de ovanliga växterna. Ett bullerskydd utmed den norra fäladen går att genomföra med hänsyn till naturreservatet men det finns i nuläget inget genomförandeprojekt för detta.

Nordion Energi

Nordion Energi, där Weum Gas AB och Swedegas AB ingår, har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende. Nordion Energi har inga ledningar eller anläggningar i det aktuella området och har därmed inget att erinra i rubricerat naturreservatsbildande.

Polisen

Lokalpolisområde Helsingborg har inga synpunkter.

Region Skåne

Region Skåne ser det som mycket positivt att kommunen föreslår att ett värdefullt naturområde i nära anslutning till befintlig tätort ombildas till naturreservat. Att utveckla och säkerställa Skånes grönstruktur är en viktig pusselbit för att skapa ett hållbart och livskraftigt Skåne. Detta stämmer väl överens med planeringsprincipen *skydda och utveckla regionala grönområden och stråk med höga natur- och friluftslivsvärden i Regionplan för Skåne 2022–2040*.

Kommentar

Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter.

Räddningstjänsten Skåne Nordväst

Räddningstjänsten Skåne Nordväst har inga synpunkter

Socialnämnden

Enligt 3 kap 1 § socialtjänstlagen hör det till socialnämndens uppgift att medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen.

Socialnämnden har inget att erinra och ställer sig bakom förslaget utifrån;

- att det är i linje med stadens inriktning att växla upp arbetet för en hållbar stad, bland annat genom att värna den biologiska mångfalden såväl på land som i marina miljöer.
- att det är i linje med stadens inriktning och ambition om att, bland annat, ge förutsättningar för aktiva innevånare genom tillgång till rekreation i naturen.
- att det är i linje med stadens Grönstrukturprogram vars syfte är att värna om samberoendet mellan människa och natur genom att höja kvaliteten på nuvarande grönområden samt genom att skydda befintliga värdefulla grönområden.
- att det är i linje med Folkhälsomyndighetens och Skogsstyrelsens bedömning avseende natur- och friluftsliv och dess potentiella hälsovinster för människans fysiska och psykiska hälsa.

Det är särskilt positivt att skolelever från den närliggande Gläntanskolan har varit delaktiga i processen. De har fått ge förslag på vilka upplevelser och naturinslag de önskar på den nyanlagda naturen. Bland förslagen var bland annat, klätterträd, fruktträd, vatten, stenar, grillplats, bänkar, gungor och kojor.

Björka fälads tätortsnära läge ger invånarna goda förutsättningar att nå naturreservatet via kollektivtrafik, bil, gång och cykel.

Kommentar

Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter.

Skanova (Telia company) AB

Skanova har inget att erinra mot förslaget.

Statens geotekniska institut.

Landskapet är flackt med undantag för bullervallarnas slänter. Enligt SGU:s jordartskarta består de ytliga jordlagren i området av sandig/siltig morän samt lerig morän. Enligt de statliga planeringsunderlagen finns det ingen känd stabilitetsproblematik inom området. Med anledning av detta har SGI inga synpunkter på föreslagen reservatsbildning.

Sveriges geologiska undersökning

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende. Vi har i dagsläget inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på rubricerad remiss. Däremot kan det finnas det kan finnas regionnätsledningar i närheten och regionnätägaren bör i så fall höras i samrådet.

Trafikverket

Trafikverket har tagit emot ovan rubricerat ärende för yttrande. Reservatet planeras intill trafikplats Väla, utmed väg E4/E6/E20.

Trafikverket arbetar med ett projekt i direkt anslutning till önskat naturreservat, se <https://www.trafikverket.se/vara-projekt/projekt-i-skane-lan/e4e6-helsingborg-miljoatgarder-och-trafiksakerhetsforbattringar/> en del av projektet planeras för ett faunastängsel med tillhörande viltuthopp på den del av väg E4/E6/E20 som sträcker sig längs med aktuellt naturreservat. Åtgärden byggs med stöd av vägplan då den innebär att befintligt vägområde utökas. Exakt med hur mycket vägområdet behöver utökas är inte något vi vet med säkerhet i dagsläget utan något vi kommer ha större kännedom om under år 2024. För att kunna sköta faunastängslet och för att upprätthålla dess funktion kommer vi behöva ha ytor tillgängliga utmed stängslet för tillträde och trädsäkring, även dessa ytor kommer att ingå i det nya vägområdet. På den sträcka där en bullervall byggts är frågan om vägområde än mer komplex. Faunastängslet måste placeras så att till exempel rådjur inte kan använda vallen för att hoppa över stängslet och på sådant sätt ta sig ut på vägen. Exakt placering av viltuthopp är inte heller något vi i dagsläget vet. Även här komplicerar bullervallen något. Trafikverket anser att det av föreskrifterna ska framgå att faunastängsel med bökskydd och viltuthopp får anläggas. Det ska även säkerställas att drift och underhåll av anläggningen kan ske. För att möjliggöra Trafikverkets planerade åtgärd anser Trafikverket att reservatets gräns ska revideras för att möjliggöra uppförande och underhåll av stängslet.

Trafikverket förutsätter att reservatet inte påverkar normalt underhåll av statlig väg som angränsar till naturreservatet.

Kommentar

Stadsbyggnadsförvaltningen har reviderat beslutshandlingarna för naturreservatet med hänsyn till Trafikverkets projekt för faunastängsel. Avgränsningen av reservatet har stämts av med projektledaren på Trafikverket och gränsen flyttats in något från Ängelholmsleden och Västra länken. I föreskrifterna har det även lagts till ett undantag för anläggning och underhåll av faunastängslet. Därutöver finns det undantag i föreskrifterna för normalt underhåll av vägar och vägdiaken intill vägar.

Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden är positiv till förslaget om bildandet av naturreservat Björka fälad, då det bidrar till att ge fler av Helsingborgs invånare en möjlighet till rekreation och friluftsliv. Förslaget knyter väl an till Livskvalitetsprogrammet 2016–2024, som är stadens övergripande strategiska styrdokument för hållbar utveckling. Däri fastslås att närhet till parker, natur och vatten förbättrar folkhälsan oberoende av människors socioekonomiska bakgrund samt att en hälsosam och vacker livsmiljö bidrar till att göra människor friskare. Att skydda och skapa miljöer som är tillräckligt stora och varierade är viktigt för att kunna fylla flera olika behov som hög biologisk mångfald, rekreation och friluftsliv mm.

Vård- och omsorgsnämnden anser dock att man i förslaget bör beakta att även göra området tillgängligt för människor med nedsatt rörelseförmåga. Nämnden anser att det är viktigt att området är så tillgänglighetsanpassat som möjligt och att den information som ska finnas i och om området också är tillgänglig för personer med nedsatt syn och hörsel, samt för personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Kommentar:

Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter. Gällande tillgänglighet är en mindre del av naturreservatet tillgänglighetsanpassat genom att det finns en anlagd grusstig som leder från parkeringsplatsen till en rastplats med bänkbord invid en damm. Denna del är också tillgänglig från gång- och cykelvägen längs Kanongatan som trafikeras av stadsbuss. Större delen av naturreservatet är hagmark där betesdjur går ute under sommarhalvåret. I denna del finns ingen anpassning för ökad tillgänglighet. Information om reservatet finns dels som fysisk skylt på tre olika platser, dels med information på webben.

Bilaga 4. Fastighetsutredning Björka fälä

Fastighetsutredning – Björka fälä

1. Ingående fastigheter.

- Helsingborg Björka 16:4
- Helsingborg Väla 1:6

Bild 1: Översikt

Röd visar avgränsningsförslag

2. Rättigheter

Totalt finns 29 st inskrivna rättigheter inom fastigheten Björka 16:4

Totalt finns 11 st inskrivna rättigheter inom fastigheten Väla 1:6

De rättigheter som ligger inom avgränsningsförslaget listas i tabell 1 nedan.

Tabell 1: Berörda rättigheter inom avgränsningsförslaget

Aktuell fastighet	Rättighet	Ändamål	Last	Förmån
Björka 16:4	Ledningsrätt 1260-354.1	Tele	Björka 16:4	Tele2 Sverige AB
Björka 16:4	Avtalsservitut 12-IM7-76/2618.1	Vattenledning	Björka 16:4	Verket 1
Björka 16:4	Avtalsservitut 12-IM7-77/1914.1	Avloppsledningar	Björka 16:4	Verket 1
Väla 1:6	Avtalsservitut 12-IM7-85/20926.1	Fjärrvärmeledning	Björka 1:6	Israel 2

Det finns rättigheter på ingående fastigheterna där läget inte säkrats, listade i tabell 2 nedan.

Tabell 2: Rättigheter på ingående fastigheter där läget inte kunnat säkras

Aktuell fastighet	Rättighet	Ändamål	Last	Förmån
Björka 16:4	Nyttjanderätt Ursp. akt: 81/3034 91/6269	Tele	Björka 16:4	Televerket (Telia)
Björka 16:4	Nyttjanderätt 81/9659	Tele	Björka 16:4	Televerket (Telia)
Björka 16:4	Avtalsservitut 12-IM7-57/566.2	Kraftledning	Björka 16:4	Olofström Hallandsboda 1:82 Olofström Härnäs 1:94 (Fastighetsgare: E.ON)
Björka 16:4 Väla 1:6	Officialnyttjanderätt 12-IM7-30/5.1	Kraftledning	Björka 16:4 Väla 1:6	E.ON
Björka 16:4	Officialnyttjanderätt 12-IM7-41/575.1	Tele	Björka 16:4	Televerket (Telia)

De rättigheter som varken nämns i tabell 1 eller 2 har bedömts ligga utanför avgränsningsförslaget.

3. Delägare samfällighet

Tabell 3: Samfälligheter som ingående fastighet är delägare till

Aktuell fastighet	Samfällighet	Ändamål	Andel
Väla 1:6	Väla s:4	Avloppskanal (4 m)	11,608 %
Väla 1:6	Helsingborg Väla s:7	Kanal	5,624 %

4. Fastighetsgränser

Björka 16:4

Avgränsningsförslaget följer fastighetsgränser mot fastigheterna:

Väla 1:9: (söder), Nytillkommen gräns genom förrättning 1283K-16919

Väla 1:4:(väster), Nytillkommen gräns genom förrättning 1283K-2019/98

Väla 1:6:(väster), Nytillkommen gräns genom förrättning 1283K-2019/98

Ekdungen 11: (väster), delvis nytillkommen gräns genom förrättning 1283K-2019/98.

Ekdungen 1: (nordväst), förrättning 1283k-16418

Väla 16:8: (öst), osäker fastighetsgräns

I övrigt är avgränsningsförslaget *inom* fastigheten Björka 16:4

Väla 1:6

Avgränsningsförslaget följer fastighetsgränser mot fastigheterna:

Väla 1:9: (norr), Nytillkommen gräns genom förrättning 1283K-16919

Björka 16:4: (öster), osäker fastighetsgräns

Glaven 1: (söder), förrättning 1283K-2020/9

Glaven 3: (söder), förrättning 1283K-2020/9

Glaven 4: (söder), förrättning 1283K-2020/9

Glaven 2: (söder), förrättning 1283K-2020/9

I övrigt är avgränsningsförslaget *inom* fastigheten Väla 1:6

➔ Delvis osäkra fastighetsgränser i området.

Hur man överklagar kommunens beslut

Detta beslut kan överklagas. Överklagan ska vara skriftlig och ställd till Länsstyrelsen i Skåne län, men ska lämnas in till kommunen på adress Helsingborgs stad, Rådhuset, 251 89 Helsingborg. Överklagan ska ha kommit in till kommunen senast tre veckor efter att beslutet kungjorts i ortstidning.

Av överklagan ska framgå vilket beslut ni överklagar (ange diarienummer 192/2020) och hur ni vill att beslutet ska ändras. Ni bör också tala om varför ni anser att beslutet ska ändras. Om ni har handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning, så bör ni skicka med detta. Skrivelsen ska undertecknas. Uppge även adress och telefonnummer.

Bilaga 6 Sändlista – Björka fälads naturreservat

Dnr 192/2020

Barn-och utbildningsnämnden
E.On Elnät Sverige AB, Tillstånd och rättigheter
E.ON Sverige AB
Friluftsförbundet i Helsingborg
Idrotts- och fritidsnämnden
Kommunala integrationsrådet
Kommunala pensionärsrådet
Kommunala rådet för funktionshinderfrågor
Kullabygdens ornitologiska förening
Kulturnämnden
Lantmäterimyndigheten (Helsingborg)
Miljönämnden
Naturskyddsföreningen i Helsingborg
Naturvårdsverket
Puggeheten
Polismyndigheten
Region Skåne (inkl Skånetrafiken)
Riksantikvarieämbetet
Räddningstjänsten
SGI – Statens Geotekniska Institut
SGU – Sveriges Geologiska Undersökning
Skånes botaniska förening
Socialnämnden
SWEDEGAS
Svenska kraftnät
TeliaSonera AB
Trafikverket
Transportstyrelsen
Ungdomsrådet
Vård- och omsorgsnämnden
Vasatorpsfastigheter,
Öresundskraft

HELSINGBORG